

RDECA ARMADA v Ukrajini je že ob meji predvojne Poljske in poganja Nemce dalje nazaj. Gornje je slika ruskih vojakov v Ukrajini.

Napori Vatikana ohraniti Italijo za dinastijo

STRAH HIERARHIJE PRED REPUBLIKO, SVOBODOMISELSTVOM, SOCIALNIMI PREOBRATI IN "KOMUNIZMOM". — LJUDSTVO NOČE V PREJSNJE RAZMERE

Poročevalce čiaskega "Suna" Frederick Kuh v Londonu razlaga napore Vatikana za obvarovanje Italije monarhizmu in za ohranitev Viktorja Emanuela na prestolu. V slednjem je Vatikani pripravljen popustiti, ako bo nasprotovanje Emanuelu tolikšno, da zavetnikom ne bo kazalo drugega kot mu dati migljaj, da odstopi. V vsakem slučaju pa ima hierarhija in vatičanska diplomacija nalogo preprečiti odpravo dinastije.

Sveta stolica ima vzroke

Vatikan je protiven republiki nacelno. Kraljevski dvor je v skladu s tradicijami Vatikana in s cerkvenim pompom, in vrh tega se o vseh kraljevskih vplivih pobožni, če ne drugače saj navidezno, da daje "dober vzgled". Zraven je vsak vladar stebel cerkve, a republikanske revolucije, ki so vladarje zavrgle, pa so vzele tudi cerkvi veliko vpliva. Duhovniki v habsburški Avstriji so na primer vernim ljudem francosko republiko zmerom črnili, ker da je zavrgla ne samo kralja temveč tudi Boga in republikanci so bili v očeh vernega ljudstva takrat toliko kot antikristi.

Pa tudi pozneje je cerkev delovala proti svobodomiselnim republikanskim vladam z enakimi sredstvi in celo podžigala upore proti njim. Novejša slučaja v povojni dobi sta napad na socialistično administracijo na Dunaju ter ustanovitev klerofašistične diktature, in civilna vojna, podpirana od klerikalizma, za zrušenje španske republike.

Italija katoliška dežela

Sicer je savajska dinastija prišla v Rim proti volji cerkve. Toda sta se pobotala, ker je Garibaldi jeva Mazzinijeva. Italija kmalu spet presla pod klerikalni vpliv in postala konservativna, dasi se je papež še smatral za propanega svoje dežele in Rim in se vsled tega zaprl v Vatikan in se imenoval za jetnika v njemu. Mussolini je tem odnošajem storil konec s pogodbo, po kateri je sveta stolica dobila za "ukradeno" rimsko deželo visoko odškodnino in Vatikan pa je postal "samostojna država". Tako je nastala med ducejem, kraljem in papežem najlepša vzajemnost.

To prijateljstvo med državo in cerkvijo ostane, ako se obrne oblast kralju in hierariji. Cerkev bi si delila naprej z državo.

Kdo so republikanci?

V Zed državah je vsakdo republikanec — ker živi v republiki in nikomur nič ni misel ne pride, da bi jo spremenil v monarhijo. Zato so tukaj republikanci reakcionarji in liberalci, duhovniki in svobodomisleci.

Republikanska gibanja v monarhijah pa tvorijo največ radikalni delavski sloj, liberalni izobraženci, svobodomisleci in antiklerikalci.

Ze takoj po odstavljenju Mussolinija so se začele v mestih severne Italije, kjer je bilo delavsko gibanje najjačje ter socialistično in komunistično, velike demonstracije proti dinastiji. Zadržali so jih Nemci in ducejevi fašisti.

V južni Italiji, kjer je bil sentiment za republiko skoro neznan, pa je sedaj zahtevano, če jim ameriška-angelska okupacijska oblast le dovoli kak shod ali demonstracijo.

Jez: proti staremu redu

Ako hoče ljudstvo dinastijo odpraviti celo v tako zaostalem (Konec na 3 strani)

Priprave reakcije za potisk te dežele v fašizem domače sorte

V tem letu bo boj za predsedniško službo in za sedeže v kongresu. Reakcija vzklika, da bo njena zmaga sedaj še večja kot je bila v zadnjih kongresnih volitvah.

Zveza industrialcev se pripravlja za zlom unij, kadar bodo ob koncu vojne oslabilene vsled velikega števila brezposelnih, in vsled preseljevanja iz mest, v katerih je med vojno nastala nova municijska industrija, pa ne bo po vojni več potrebna.

Antisemitsko gibanje postaja čezdalje jačje in drzno. Tudi problem odnošajev belokožcev do črnih povzroča merodajnim krogom nemalo skrbi.

Nevarnost reakcionarnih tokov je na konvenciji zveze industrialcev priznal tudi Charles E. Wilson, predsednik General Electric Co., ki je ena največjih korporacij v deželi. "Toki v fašizem me obdajajo s strahom," je dejal. "Utegne se zgoditi, da bo potegnili desničarska reakcija velik del kapitala tako daleč stran od naših tradicij, da bo to spremenilo ves naš način življenja. Demokracija bo zatemnela in znašli se bomo v ljutih medsebojnih bojih. Posledica bo fašizem, če teh tokov pravdašno ne ustavimo. Privilegiji tekmujejo med sabo in vsak privilegiran sloj hoče zmagati zase, neglede na splošne koristi."

Priporočal je v oviranje teh tendenc taktiko kompromisov in vzajemnega medsebojnega razumevanja.

Ljudje, ki so ga poslušali, so vodilne osebnosti v ameriški industriji in financah. Večinoma so veliki nasprotniki unij. Rooseveltu so zamerili vsako socialno reformo, dočim so zase in svoje korporacije zahtevali čimveč koncesij. Apelirali na take ljudi proti "desničarski reakciji" je brezuspešno. Dobra stran Wilsonovega govora je le v tem, da je opozoril na nevarnost fašizma, ki se v tej deželi resno pojavlja, kapitalist. Socialisti pripovedujejo a nji od kar se je pojavila. Tudi marsikdo drugi opozorja nanjo, in napisanih je bilo v kampanji proti nji že nič koliko člankov in tudi precej knjig. Toda se ne znan šuje, ker reakcija tišči vanjo. Potrebno je, da delavstvo to čimprej spozna in se dovoli močno pripraviti, da zajeti fašistične toke dokler je še čas.

Rojstev je mnogo, a tudi razporok je veliko, še več pa jih obetajo po vojni

Lani je bilo v Zed državah 3.200.000 rojstev, ali 200.000 več kakor predlanskem in blizu milijon več kot v letu depresije 1933. Lansko število rojstev je višje ko kdaj prej. Običaj je, da rojstva v vojnah narastejo, ali to je bil rekord.

Tudi porok je bilo veliko, največ seveda vojaških.

Zelo so se pomnožile razporeke. V Chicagu na primer je bilo lani vložnih 14.616 tožb za ločitev, ali 15 odstotkov več kot leta 1942, ko jih je bilo 12.665. To sta najvišji številki tožba za ločitev v zgodovini tega mesta.

Sodniki, ki se pečajo z zadevami zakoncev, pravijo, da bodo razporeke še veliko bolj narasle po vojni. Mnogo vojakov in deklet se je poročilo brez posebne pomisli, glavno je, da je poroka. Potem mož v armado, nevesta na delo, in v oddaljenosti drug od drugega iščeta nova poznanstva.

Precej ameriških vojakov se je poročilo v Angliji in v Avstraliji. V Angliji in v Avstraliji je vojaška oblast našim fantom odsvetovala naglice v zarokah z dekleti v tujih deželah. V prejšnji vojni so povzročile veliko nesrečnih zakonov. Francozinje so se po prihodu v to deželo s svojimi ameriški možmi težko privadile novim razmeram in krajem. Večinoma so se ločile in vrnilo v svojo domovino. Anglezinje in Avstralke se bodo morale laglje privadile, ker znajo jezik, a tudi med njimi bo veliko ločitev, ker nista fant in dekle stvari pred poroko boljše preudarila. Potem se marsikdo kesa in posledica je pot na sodišče.

Ako ste prejeli opomin, da vam je naročnina potekla, prosimo, obvestite jo čimprej!

Podpora Sovjetski uniji iz "arzenala demokracije"

Iz statistike upravitelja naših "lend-lease" dajatev, ki je bila objavljena koncem decembra, je razvidno, da je bilo poslanih Sovjetski uniji do 31. oktobra minulo leto skoro sedem tisoč aeroplanov, nad 3.500 tankov, 130.000 podstrojnic, 150.000 tovornih avtov, 25.000 malih vojniških avtov, 225.000 telefonov za rabo na bojiščih, in 750.000 milj telefonskih žic.

Dalje ji je bilo poslanega nad en milijon ton jekla za rabo v njeni industriji, 350.000 ton raznih drugih kovin, 400.000 ton kemikalij in eksploziv, 600.000 ton petrolejskih produktov in veliko tovarniškega orodja.

Poslanih jih je bilo 10.000 ton semen, da zviša svoje pridelke, dalje veliko pšenice, moka, mesa, masti in olja.

Omenjene pošiljave, ki jih je dobila Rusija iz Amerike na podlagi naše lend-lease postave, znašajo nad tri in pol milijarde dolarjev, ali 27 odstotkov od skupnih pošiljatev vsem zavezniškim deželam.

Prevoz potrebnih v Rusijo iz Zed, držav je bil v prvih desetih mesecih minulega leta 63 odstotkov večji kot leto poprej.

Mestni možje se razhudili nad pijanci

V Crockerju, Mo., je mestni svet tik pred Novim letom razveljavil licence vseh lokalov, kjer se točijo opojne pijače. Razjezilo ga je, ker se ziblje toliko pijancev po ulicah.

Da-li bo odlok mestnih mož kaj pomagal, je drugo vprašanje. Licence je lahko preklicati. Ameriška vlada je šla nekako še velik korak daleč, ker pi razveljavila samo licenc, pač pa tudi prepovedala izdelovanje opojnih pijač in določila izredno stroge kazni za kršilce. Pa ni vse skup nič izdalo.

Litvinci za USSR

V New Yorku se je vršila konvencija zastopnikov raznih litvinskih društev v Ameriki, ki je med drugim poslala pozdrav predsedniku sovjetske litvinske republike, ki živi sedaj v Moskvi, z željo, da Litvinska ostane v USSR. Obenem se je izrekla za četrti termin predsednika Roosevelta. Drugi ameriški Litvinci trdijo, da je bila to konvencija komunistov pod masko boja za demokracijo.

Shod SANSA

v soboto 8. januarja ob 8. zvečer v dvorani SNPJ. Lep spored. Govornika L. Adamič, Etbin Kristan in drugi. — Po shodu zabava.

Anglija potrebuje italijanskih delavcev

V industriji v Angliji mislijo uposliti četrto milijona izučeni in napol izučeni italijanskih delavcev. Nekaj iz italijanskih kolonij jih je že tam, drugi pridejo iz okupirane Italije.

D. J. Tobin za "poboljšanje slabih unij"

OBRAVNAVE IN NOTRANJJI SPORI JIH POSTAVLJAJO V SLABO LUC. — REFORME POTREBNE. — PREDLOGE ZA VLADNO KONTROLO NAD FINANCIAMI UNIJ

Tu in tam se kak vodilni unij-ski odbornik oglasi s priznanjem, da je precej takih unij-skih postojank, v katerih se dogajajo stvari, ki niso v skladu z unij-skimi principi. Na zadnji konvenciji AFL so nekateri sicer skušali uvesti v pravila AFL določbo, ki bi dala glavnemu odboru moč odstraniti korumpirane odbore, toda posamezne unij-ske zveze so toliko ljubosumne druga na drugo, da nočejo "umestavanja" drugih v svoje zadeve.

Boji na sodiščih

Ker nimajo teh določb in kontrole, se korupcija v njih obravnava na sodiščih, kot na primer na nedavni obravnavi proti raketerjem v New Yorku, ki so unijo uporabljali za izsiljevalno sredstvo.

Dosti zaved pride na sodišče vsled notranjega boja v unijah, največ zaradi kontrole nad blagajno ali pa vsled razsipanja denarja iz nje.

To daje material raznim koloncem, kot je Westbrook Pegler in drugim nasprotnikom unij, ki jih bi mrzili pa tudi če bi bile vse poštene.

V marsikakem lokalju je usidrana klika, ki si nakazuje visoke plače za odborniške časti in troši še za potne stroške, kadar se pozimi greje v Floridi in poleti pa hladi v letovisih. Demokracija v takih lokalih je neznanja.

Krivo temu je v prvi vrsti članstvo vsled svoje brezbrzičnosti. Ko pa je koruptna klika enkrat na stoličkih, je ni lahko odgnati, posebno ne, kjer se proti kritikom poslužuje terorja. "Molči, ali pa jih dobiš!"

Jemanje plač brez dela

Nedvomno je v unij-skih uradih in v odborih na plačilni listi veliko več oseb kot pa jih bi bilo treba. To priznava v glasilu svoje unije prevoznikov tudi njen predsednik Daniel J. Tobin.

Priporoča jim, naj v blagajnah rajše hranijo, da bodo imele potrebni sklad za stroške v poznejši dobi.

Mnenja je, da v nekaterih unij-skih podružnicah ekonomijo

zelo slabo razumejo, oziroma jo sploh ne poznajo. "Nobena unija ne bi smela imeti večjih izdatkov kot so njeni dohodki," pravi v članku.

Ugotavlja, da so mu znani lokalji, ki imajo po manj kot 600 ali 700 članov, pa imajo po dva ali tri stalno uposlene odbornike. In plače, ki jih prejema, so neupravičeno visoke. Odborniki bi morali razumeti, da unije niso bile ustanovljene zato, da bi zajemali iz njihovih blagajen.

Tudi v zvezi prevoznikov, kateri on predseduje, je brzkone nekaj takih lokalov, v katerih mora par sto članov rediti dva ali tri odbornike in takozvane organizatorje.

CIO ima manj zapletljajev

Največ prej opisanih slučajev se dogaja v AFL. V unijah CIO so jako redki. Večinoma imajo boljše kontrolo nad posameznimi podružnicami, in pa nove so, da se koristilovski elementi v njih niso mogli utaboriti kakor so se v mnogih lokalih starih unij AFL.

Glede predlog v kongresu, da se bi finance unij podvržlo državni kontroli, ima stvar dobro in slabo stran.

Ako se bi šlo zgolj zato, da se jih varuje pred nepotrebnim zapravljanjem, potem bi bila zvezna kontrola na mestu. A če pa bi hodili brskati državni pregledovalci v njihne knjige in arhive, da bi potem oskrbovali delodajalce z informacijami, kje so organizatorji na delu, koliko imajo članov v resnici in sploh z drugimi podatki, ki jih bi interesirali, tedaj pa bi bila taka kontrola unijam v škodo.

Več demokracije

Kar unije za svojo živahnost potrebujejo, je demokracija na konvencijah in v podružnicah, članska kontrola, več delavske zavednosti med članstvom in pa delavsko ideologijo v svojih glasilih in odborih. Ako bi tega bilo zadosti v njih, bi imeli tudi samostojno delavsko politično gibanje in v postavodajah delavske zastopnike namesto zgolj nekaj "delavskih prijateljev".

Leto je minulo, a naše delo gre dalje

Anton Tratnik iz Kemmererja opisuje v tej številki svoje agitacijsko delo za list in v drugih naših podvzetih ter zagotavlja, da bo z njim nadaljeval.

Enako bodo storili vsi drugi naši agitatorji, oziroma sploh prenehali niso, pač pa so čas v praznikih večinoma porabili z razpečevanjem koledarja.

Tudi s kampanjo za razširjenje Proletarca, s katero smo lani pričeli, bomo nadaljevali. Nadejamo se, da se ji letos pridružio še drugi prijatelj lista, ker bo kvota na ta način hitreje dosežena.

Prijatelj Tratnik piše, da le z delom se bo kaj doseglo, dočim bi prerekanje med nami le škodilo. Saj imamo dovolj prilike za boj z nazadnjaštvom, je njegovo mnenje.

Koledar naročniki pohvalno omenjajo in upamo, da zastopniki pri razpečevanju ne bodo imeli preveč truda. Tudi o listu se večinoma ugodno izražajo in odobravajo njegove smernice.

Upamo, da bomo letos na vseh poljih še boljše napredovali in širili z večjim številom naročnikov socialistične ideje v čimvečji krog naših rojakov.

AFL svari pred izkoriščanjem otrok v industriji

Zaposlevanje otrok v starosti 14-15 let v industriji in v drugih obratih, kot v prodajalnah, restavracijah, hotelih itd., je vsled vojne silno naraslo. Njihovo število sedaj je desetkrat večje kot leta 1940. Takrat jih je delalo 130.000, leta 1942 že 748.000, lani pa že en milijon več. Otroci, ki delajo na farmah, v teh podatkih niso všteti.

Vzelo je mnogo let bojev, predno so bili sprejeti razni zakoni za protektiranje otrok pri delu, ali pa proti zaposlevanju otrok, in nadaljna leta, predno se je te

zakone uveljavilo.

A sedaj pa, ko manjka delavcev, posebno cenenih delavcev, pa vabijo otroke omenjene starosti v vse sorte delavnice, v trgovine in na farme.

V lanskem poletju je bilo uposlenih v mestih in na farmah dečkov in deklet 5.000.000 v starosti od 14. do 17. leta. Ko je bilo šolskih počitnic konec, se mnogi niso več vrnili v šole. Še celo iz osnovnih šol izostaja mnogo otrok, ker jih bolj mikata zaslužek kakor pa učenje.

AFL je uposlevanje otrok pro-

učila in dognala, da če se bi to stanje dolgo nadaljevalo, bi bilo slabo za otroke; škoda bi imeli na šolski vzgoji in mnogi na zdravju.

Nevarnost je, da ko bo vojne konec, bodo mnogi izkoriščevalni delodajalci skušali še nadalje obdržati mladež v službah, ker dela cenejšje. Omenjena unija je dognala, da se to že sedaj dogaja. Rajše kot bi najel odraslene, vzame dečka. Opravi isto delo za manjšo plačo. Izgovarja pa se na vojno — češ, delavcev ne morem dobiti! In vrh tega je za

otroke sedaj patriotično, če delajo.

"Labor Monthly Survey", ki ga izdaja AFL, opozarja unije, da imajo v tem problemu veliko odgovornosti. Na primer, skrbje naj, da otroci ne bodo zamenjali šole zaradi dela, in pa da jih ščitijo pred brezvestnimi delodajalci, ki v izkoriščanju ne poznajo nobenih mej.

Ko mine vojna, pa se bo treba znova potruditi, da se otroško delo čimbolj odpravi, ker bo odraslenih delavcev v izobilju.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inovestivo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

"New Deal" bo le še spomin na krizo v kateri je nastal

Geslo "New Deal" je iz demokratske stranke uradno odpravljeno. Predsednik Roosevelt je dejal, da je odslužilo svojemu namenu, kakor so podobno pojasnili v Moskvi, da "Internacionala" za Rusijo ni več primerna himna.

Ampak "New Deal" je pomenil program, borbo proti "ekonomskim rojalistom" in pomoč "navadnim ljudem".

Kakšen sploh je bil ta program in komu pravzaprav je največ koristil? Ko ga je predsednik Roosevelt prvič oznanil, je bila dežela na pragu ekonomskega razsula. Prejšnji predsednik Hoover, ki je obetal dva avta v vsako garažo in pečene piščance v vsaki ponvi, ni vedel, kaj bi storil, ko so bili milijoni ob delo, banke zapirale vrata in delnice pa padale kot živo srebro iz vročine v ledeni mrz. Vse se je pogrezalo, pa je v stiski pomagal ustanoviti le zvezno posojilnico v pomoč korporacijam, ki je ostala tudi pod Rooseveltom in je še v veljavi. In bo bržkone to še edina ustanova, ki jo bo reakcija podpirala in skrbela, da ostane pripravljena spet reševati bogatašev.

Rooseveltov ekonomski program sploh ni bil program za preobnovo gospodarstva te dežele, pač pa le ohraniti sistem, kakršen je bil pod Hooverom in prej, ter ga podpreti, mu podložiti, da ne omaga, in ko si opomore, pa naj gre spet svojo pot.

Podpora, ki si jo je zamislil New Deal, je bila "dvotirna". Ena za delavce in farmarje, druga za otmitev bogatašev pred krhom, ki bi lahko zanje pomenil tak konec kakor so ga doživeli njih sorodni velikaši v deželah, ki so padle v polom.

Tako je bil "New Deal" od ekonomskih rojalistov molče sprejet, njihovi zastopniki v zveznem kongresu pa so odobrili vse predsednikove odredbe, ker so se nadejali, da jim lahko le one ohranijo "naš način življenja".

Ta takozvani "naš način življenja" pa je bil takrat tak — kakor že mnogokrat prej, in bo v bodočnosti, dokler ga ne spremenimo — da naj gre masa brezposelnih in krizah na smetišča, posejdujoči pa ostanejo v svojih modernih graščinah.

Noben kapitalistični list ni takrat, skozi deset let — ko je bil "New Deal" med industrialnimi delavci in farmarji magnet, pisal proti. Le še boljše so hoteli — ne za delavce in farmarje, pač pa zase.

A na drugi strani so isti časopisi zbijali norčije najprvo iz revežev, ki so morali na cesto in si iskali prostor kjerkoli ga je bilo mogoče najti in iznajti. Mnogi so ga dobili le na golih tleh. Potem, kakšne šale in napadanja so uganjali proti delavcem pri WPA!

Glavna naloga, ki jo je imel sedaj preklicani "New Deal", je bila izvršena v prvih petih letih krize. Posedujočemu sloju je rešil sedanji ekonomski sistem, ni pa izvršil svoje druge naloge, ki jo je obetal. Namreč, da bi vse, za delo sposobne lahko spravil v službo — v take — v kakršnih bi imeli pogoje za dostojno preživljanje sebe in svojih družin.

Kapitalistični aparat je rohnol zoper Roosevelta in vso zvezno administracijo, češ, kako da razmetava denar za — lopate in krampe, in za sekire v kempah CCC, kako zadoljuje deželo, in da je treba pomesti s tako vlado. V vsakem volilnem boju pa je bilo ljudstvo s predsednikom in volilo znova njega in ljudi njegove stranke vse do te vojne.

Brezposelnost se je nadaljevala, ker je to pač bolezen kapitalizma. Ozdravljena je bila z oboroževanjem in v vojno. Sedaj lahko dobi delo vsakdo, ki je količkaj zmožen kakšne službe.

Geslo za "New Deal" je že v kongresnih volitvah leta 1942 zatonilo in predsedniku Rooseveltu se je končno zazdelo, da ga naj uradno odpravi, ker mu je postalo v breme. To je storil v zadnjem tednu minulega leta.

Obljubil pa je — ker je v pripravah za volilne kampanje dober strateg, da naj bo geslo njegove stranke v tem letu "vse za zmago", in po zmagi pa "Victory Deal". Torej geslo, ki naj bi vleklo, kakor je med milijoni brezposelnih elektriziral "New Deal".

Kajti ko vojna mine, bo spet milijone brezposelnih. Cela mesta, ki so nastala samo vsled municijske industrije in vojne, bodo šla v polom. Kam ljudje iz njih? Za kruhom, kjer ga bo pač mogoče dobiti. Tedaj pride težka doba tudi za unije. Zveza industrialcev se na uničenje delavskih organizacij živahno pripravlja, enako trgovska komora, a unije pa imajo sproti toliko otepanja zoper napade, da si ne utegnejo zamisliti kaj temeljitega za akcijo, ki bo potrebna, kadar nastane mir, zapiranje tovarn, razočaranja in še marsikaj.

Niti se unije ne brigajo zadosti za varnost demokracije, ki jo toliko poudarjajo. Ameriški kapitalizem jih po vojni lahko pregnavi preko noči, ker so brez politične zaslombe.

Privilegirani sloji, ki so molčali, ko jih je Roosevelt označeval za "ekonomske rojaliste", in ob enem pa vzeli glavni delež dobrin, ki jih je nudil "New Deal", so sedaj na konju. Roosevelt jim je popuščal leto za letom, izgubil je večino v kongresu in še celo demokratska stranka, ki je po večini torijska kolikor le more

NAJBOLJ KRVAVA BITKA v zgodovini ameriške mornarične pehote (marines) se je vršila v bitki z Japonci na Taravi za zavzem vzletališča. Nad tisoč ameriških marinov je izgubilo življenje v nji in 2,557 je bilo ranjenih. A Japonci so bili poraženi. Le malo izmed njih se jih je rešilo.

Nekaj o tem in onem

Chicago, Ill. — Do leta 1943 je imel svet balkanske narode za "sod smodnika" in ignorance. A v letu 1943 so ta nazor razveljavili partizani, ki so dvignili bakljo svobode in se organizirali v borbi zanj. Balkanski sod "purfla" je dobil v očeh svetovne javnosti vsled junaške borbe pod Josipom Brozom (Titom) drugo obliko.

Tudi bivši sheboyganski župnik Černe, ki je sedaj v nemški koncentracijski kemp, se je pred leti podpisaval v svojih napadih na socialiste v bivši Edinosti in potem v Am. Slovincu s "šuspurfelj". Well, danes ima čas premišljevat, kdo je kriv njegove usode: ali socialisti, ali tisti, ki so počirali šuspurfelj.

Med najbolj zanimive knjige, ki so izšle zadnje leto, spadati vsekakor "Under Cover", ki jo je spisal John Roy Carlson, in "My Native Land", ki ji je avtor Louis Adamič. Carlson je Armejec po pokolenju in njegovo pravo ime je Geo. Pagnanelli. Torej dva avtorja, ki sta emigranta in prišla k slavi med Amerikanci. Oba sta borca proti fašizmu in za svobodo narodov.

V preteklem letu je Mussolini postal "republikanec", pet čevljev visok laški kralj pa "demokrat". Tu je dokaz, kako ljudje lahko v enem letu menjajo svoje principe in načela.

Ubežni jugoslovanski kralj Peter je vladal brez narodov, njegov vojni minister Draža Mihajlovič general brez armade, moj bratranec Miha Krek, bivši podpredsednik v jugoslovanski vladi pa voditelj brez slovenskega ljudstva.

biti, izgubljati mandate v prilog torijem, ki kandidirajo na republikanski listi.

"Navadni ljudje", katerim je obetal "New Deal" največ pomoči, so politično neorganizirani. Boje se označbe socializma, kajti še celo Roosevelt, ki je ob enem za posedujoč in za privilegije toliko storil in jim popuščal v svojim liberalizmu korak za korakom, je še zmerom zmerjan za "zavajalca v socializem", čeprav venomer poudarja, da je on za "naš način življenja", torej za sistem kakršen je in je bil. "Ekonomske rojalisti" mu niso hvaležni in delavska masa se obrača od njega. Saj volitve lani in predlanski so to pokazale. Unijski politiki v AFL in posebno v CIO so tudi lahko izprevideli, da njihova taktika več ne velja. V volilnih kampanjah so vsi republikanski in vsi demokratski kandidati "delavski prijatelji". To slepomišenje volilci razumejo tako, da so to zgolj prazne besede. Reakcionarji so spretni in tak sentiment negujejo ter izrabljajo sebi v korist. Vedno z velikim uspehom. Krizo so preboleli, bogastva so se jim povečala in "New Deal" jim ni več potreben.

Tako ga je konec in z njim tudi socialnega programa, iz katerega ni ostalo drugega kot brezposelnostna in starostna zavarovalnina — obe še povsem nezadostni.

Kdaj neki se unije nauče, da je taktika "nagrajevanja" prijateljev okamenina, in da bi kaj pomenila le samostojna delavska politična akcija, temelječa na odkrito socialističnem programu?

USSR je zavrgla "Internacionalo", predsednik Roosevelt pa svoj "new deal". Nekateri radikali so postali režimski demokrati, drugi hipokrati, tehnokrati itd. Demokracijo si vsakdo drugače razlaga in koncem konca jo bodo razmešarili toliko, da nazadnje o njenem pomenu ne bo nobene enotnosti. To ji lahko postane usodno, da ne bo dobila prilike demokratično funkcionirati.

Po petindvajsetih letih ruske revolucije narod še vedno nima volilne svobode, in po 167 letih ameriške revolucije je v južnih državah še vedno na sto tisoč državljanov, ki nimajo volilne pravice. Glavni pogoj za razvoj demokracije je svoboda. Ampak v praksi, ne na papirju in v proglasih.

V sedanji vojni se je nekaj časa na zavezniški strani poudarjalo, da je to vojna za demokracijo, a sedaj se tega gesla več toliko ne uporablja kakor se ga je. Po mojem skromnem mnenju bodo morali dobiti svobodo vsi narodi, predno bo demokracija izvedljiva. Le če dobe narodi osvoboditev iz izkoriščanja, si bodo lahko ustvarili resnično demokracijo. Sedaj je še ni, čeprav jo nekateri krogi poudarjajo dan za dnem, toda na način, ki jih izdaja. Oni so za ohranitev razmer in sistema kakršen je.

Zvezni kongres je zavrgel predlog administracije za subvencije na živila. Vlada bi rada z njimi zaustavljala draginjo, a večina zbornice je za svobodno dobičkarstvo. Isti kongres, ki je proti zaustavljanju cen življenjskih potrebščin, pa je sebi v korist lani odglasoval \$85,000 subvencije v podporo kongresni restavraciji. Dva dni pred lanskim Zahvalnim dnevom so bili postreženi s puranovim kosilom in z vsem kar spada zraven. In za ta okusen obed so plačali po 60c. Kongresniki imajo po \$10,000

na leto, vozino plačano, privatne tajnike jim plača država in imajo pri svojih poslih še izredne dnevnice. Ostalim volilecem je turkey dinner po 60c neznana stvar. Ampak to je njihova krivda. Cemu pa pošiljajo v kongres take poslane, ki mislijo samo na svoje koristi? Ko so se po tistem cenemem kosilu vrnili v zbornico, so pozabili, kako sebi nakazujejo subvencije, in glasovali proti temu, da se bi s subvencijami držalo cene potrebščinam navzdol.

Naj še dodam, da subvencija kongresni restavraciji prihrani vsakemu poslancu \$160 na leto.

Ako bi bilo vseh 130 milijonov ameriških državljanov upravičenih do \$160 subvencije na leto, kot jo dobe kongresniki, bi to stalo \$20,800,000,000. Vlada je kongresu predlagala, naj se proti višanju cen določi \$800,000,000, torej dvajset milijard manj kot pa bi znašale, če bi se dalo vsakemu po \$160 na leto.

John Chamazar.

SLOVENSKI PLUTOVI TROJČKI NA RADIU

Chicago, Ill. — O naših Plutovih trojčkih je vsak že več ali manj slišal in je torej že splošno znano, da se vadijo na havajske kitare. Priložnost slišati jih smo imeli večkrat ali po radiu ali pa na naših prireditvah. Pred nekaj tedni so se udeležili tekme na veliki čikaški radio postaji WGN, in sicer v programu "The Stars of Tomorrow", ki ga vodi trgovina Rubins vsako nedeljo zvečer med poslednjo in sedmo uro. Dobili so prvo nagrado in ob enem so povabljeni, da se udeležijo tekme za glavno nagrado v znesku \$500, ki se bo vršila v nedeljo 9. januarja 1944 na isti postaji in ob istem času. Ker so ti naši trojčki bili vedno pripravljeni sodelovati pri naših prireditvah, posebno dobrodelnih, opozarjam vse Slovence, da prihodnjo nedeljo 9. januarja uravnajo svoj radio na postajo WGN (720 kilocycles) in poslušajo program od poslednje ure zvečer naprej, čikaški čas in potem glasujejo za naše trojčke.

Navadna karta zadostuje. Navslovite jo na Rubins Store, 1314 Milwaukee Ave., Chicago, Ill. Vsaka karta šteje samo en glas, zatojte pošljite po eno karto za vsako osebo v družini. Seveda morate na karto zapisati, da glasujete za Plut Trio.

John Gottlieb.

Umori v Chicagu

Policijski biro vzradoščeno poroča, da se je število umorov v minulen letu v primeri s prejšnjim jako znižalo. Lani jih je bilo 165, leto prej pa 219. V 28 umorih policija ni še mogla dognati, kdo so morilci.

Ako bi delavci s takim veseljem podprli delavski tisk, kakor podpirajo zavajalno časopisje, bi bilo kapitalizma kmalu konec.

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Ko to pišem, poteka leto 1943 k zatonu. A številka Proletarca, v kateri bo to priobčeno, pa bo že v letu 1944. V mnogih ozirih je bilo to odločilno leto. Saj "firer" bo to zelo rad priznal. Največja vojaška zmaga druge svetovne vojne — uničenje šeste nemške armade pri Stalingradu, katara spada med najsilnejše bitke v zgodovini — se je odločila v januarju 1943. Potem zmaga zaveznikov v Alžiru in Tuniziji, padec Korzike, Sicilije in slavnatega diktatorja, oficijelnega ustvaritelja fašizma v Evropi — Mussolinija. Zadnja poletna nemška ofenziva v Rusiji, pred katero je trepetal ves zavezniški svet — je končala v petih dneh s fiaskom. Zmagovita ruska ofenziva, katara je zanesla svoje čete preko Dnjepra, skoro do Črnega morja. O tej črti je rekel "nesmrtni firar": "Tu ostanemo ali pa poginemo."

Pa niso ostali. Danes je von Mannstein, kateri je mislil, da se leta 1943 njegov "blitz-krieg" ponovj kakor leta 1941, — v begu. Tudi nemška mesta kot so Berlin, Hamburg, Kolin, Mannheim itd., kjer so padale zavezniške bombe noč za nočjo, se bodo spominjala tega leta. Kakšno veselje v nacijskem reichu, ko so živžigale bombe na Guernico, Belgrad, Rotterdam, London, Convetry itd. To so bili časi takrat — ali to je že tako daleč, da se komaj spominjajo. Da, tudi Nemčija danes okuša vojno!

Na južnih otokih se je položaj tudi spremenil. Ni več tistih lahkih japonskih zmag kot v prvih mesecih vojne. Tojo sam priznava, da bodočnost ne obeta nič lepega.

Pri nas

Zadnje spomladne volitve za naše zbornice niso bile ravno zmaga za delavstvo. Rezultat je viden sedaj. Veliko bi človek lahko pisal o tem predmetu. Mogoče bo v letu 1944 rezultat boljši — mogoče.

Vojaška produkcija je narasla v ogromne številke. Istotako narasla draginja — ter vojni profiti. Plače delavcev capljajo daleč v ozadju. Če tu in tam zagrozijo s stavko, se jih takoj porine v kot in zmerja s petokolonic, ali še kaj hujšimi izrazi. Premogarska stavka je nam vsem v spominu.

Doli na jugu se organizira reakcija kot še nikdar prej toliko. In sporedno z reakcijo koraka njej najljubša tetka, plemenska mržnja.

Plemenski izgredi in poboji, kot smo jih videli to leto v Detroitu in pozneje v Los Angelesu ter drugje — niso v čast ameriški demokraciji.

Well, ameriške železnice so v državnih rokah. To bi se moralo zgoditi že zdavnaj. Le škoda, da je ta poteza le začasna, isto tako kot je bil slučaj z našimi premo-gorovi. Ko bo nevarnost stavke odstranjena, se jih vrne nazaj v privatne roke. Sploh je vse silno enostavno. Predsednik Roosevelt je proglasil predsednike železniških družb za polkovnike, pa bodo "ronali" kot so poprej. Se ena velika novica. Naš "krnel" McCormick, lastnik čikaške Tribune, pravi, da ne bo "ronal" za predsednika v letu 1944. Izjavlja, da več koristi če ostane pri svojem listu.

Naši sosedi na jugu

Revoluciji v Argentini in nedavno v Boliviji sta masikoga presenečili. Obe sta vojske po značaju (kot so v večini vse južnoameriške revolucije) ter obe poudarjata svoj nacionalni značaj. Mene so dežele južno od Zedinjenih držav vedno zanimale, kot bi morale vsakega izred nas. Ne samo, da živi v južnih republikah veliko naših ljudi, ampak vsak, ki misli socialistično, bi moral saj nekoliko poznati tamošnje razmere. Spominjam se, da ko so bili v letu 1943 v stavki rudarji v kositerinih rudnikih Bolivije izgreli, jih je precej naših ljudi razumelo drugače kot bi jih morali v resnici. Prvo, kar moramo razumeti o naših sosedi na jugu je, da so njih republike, izvenzai par, diktature. Precejšnje število teh ima čudovito lepe konstitucije. Ali kaj pomaga, če je pa njih ustava večinoma le na papirju. Ker je večini nas nemogoče se

osebno prepričati o tamošnjih razmerah, imamo vendar veliko število dobrih in zanesljivih knjig, katere, če jih primerjaš, ti dajo zanesljivo sliko. Jaz sem jih prečital precejšnje število in ena najboljših je "I lived with Latin Americans". Spisal jo je John L. Strohman ter jo vsakemu priporočam.

Da se bolj razumemo, je treba vedeti, da Zedinjene države niso edina republika na ameriškem kontinentu. Poleg naše je ena v severni Ameriki (Mehiko), tri v zapadni Indiji, šest v centralni Ameriki in deset v južni Ameriki. Vse te države bom skušal od časa do časa opisati v prihodnjih številkah Proletarca.

Argentina

V tej državi je veliko naših rojakov. Leži na skrajnem jugu ameriškega kontinenta. Po velikosti obsega tretjino toliko kot Zedinjene države in ima 13 milijonov prebivalcev, v veliki večini bele polti. Pretežno so špan-skega ter italijanskega pokolenja. Državni jezik je kajpada španski.

Argentina se šteje za najmodernejšo državo v južni Ameriki. Ima lepa mesta, dobro podnebje, razen Patagonije, ter precejšnjo industrijo. Manjka ji pa premoga, kovin ter petroleja, kar njen industrialni razvoj zelo ovira. Njena glavna obrt je živinoreja, v kateri prednjači med vsemi deželami južne Amerike. Prideluje v veliki količini za dom in za izvoz v tužno razne poljske pridelke, kot lan, pšeni-co, koruzo ter razne tropične pridelke. Njen glavni izvoz, od katerega zavisi blagostanje dežele, je goveje meso.

Kot v večini v vseh republikah na jugu trpi tudi Argentina na boleznih veleposestev, ker pešiča velikih "estancieros" (veleposestnikov) poseduje najlepše dele dežele. 2.072 estancierov lastuje povprečno po 65,000 akrov zemlje, kar znaša eno petino Argentine. Kot pravi v svoji knjigi John Strohman, bi največja ameriška farma v Illinoisu, če bi jo prenesel na eno teh ogromnih veleposestev, izgledala kot mali vrtec pred hišo. (Nadaljujem v prihodnji številki.)

Z vstopom v leto 1944

želim, kot želimo vsi — konec vojne v Evropi — in če se zgodi čudež — tudi v Aziji. Kitajska, katara trpi že sedmo leto, delavska Rusija, katara je poleg milijonov mrtvih izgubila tisoče mest, trgov in vasi — naša Amerika, katara je poslala svoje siohove na vse vogale zemlje, med njimi tisoče naših fantov, ter naša razbita, popectana, oskrunjena — toda nepremagana Jugoslavija, zaslužio mir, za katerega plačujejo s krvjo. Mir, kateri bo trajen in pravičen.

Prav je, sodrug, da smo ponosni na te borilce — katerih cilj je "smrt fašizmu! Svoboda narodu!" Pomagajmo njim, da se ta njihov smoter, kateri je tudi naš cilj, v letu 1944 uresniči.

Rušenje Berlina

Angleški letalci so zmetali na Berlin od 1. marca pa do sedaj v 12 napadih 18.500 ton bomb.

Tole mi ne gre v glavo?

Ker se borimo za odpravo fašizma v drugih deželah, kako to, da je ameriška javnost tako brezbržna za nevarnost fašizma v voji deželi?

POVESTNI DEL

MARIJA LEITNER:

V TOVARNI CIGAR

Ko sem stopila v tovarno, sem imela občutek: tu se ne da dihati. Vendar mi je bila spet prijetna zavest, da sem našla delo.

Delovodja me vodi v spodnjo delovno dvorano in mi pojasni, da moram najprej postati "striperica". Prikimam mu s polnim razumevanjem, da se ne bi izdala, da se ne razumem na ta posel. Sicer se mi pa zdi, da tega tudi pričakoval ni od mene, ker mi pravi: "Danes dopoldne dajte samo opazovati. Sedite k tej ženi," in mi pokaže močno in dobrodušno delavko, "in dobro pazite, kako ona dela."

Sedem na lesen zaboj, ki rabi hkrati za sedenje in shranjevanje listov tobaka, ki jih je treba predelati. Potem se ogledam naokrog. Dolg, temen prostor z nizkim obokom iz tramov. Nekaj oken je odprtih in na nas gleda narava, nekaj zaprašenih dreves; tovarna je na deželi.

Delavke, to moram takoj povedati, niso niti najmanj podobne zboru statistinj v operi "Carmen". To so ženske vseh starosti, stare kmetice, Slovakinje, Madžarke, Avstrijke iz Burgenlanda z rutami na glavah in dolgimi, širokimi krili, in mlada dekleta v globoko izrezanih oblekah in skrbno našminkana.

Nekatere sede pred stroji. Druge trgajo od stebel tobakove liste, tretje spet sortirajo že odrezane liste po veličini, barvi in kakovosti.

Kakor mi je bilo rečeno, začnem opazovati ženo poleg sebe. Dela s strojem. Razvija tobakove liste, drži stebelom ed glavni na nožema in pusti potem, da tečejo listi okrog valja. Stroj besno hitro požira liste. Razrezane po nakopičene liste jemlje potem iz stroja. Stvar se mi zdi zelo enostavna. Mislim, da bi takoj lahko opravljala njeno delo.

Kakor se neprestano gibljejo njeni prsti, prav tako neumorno čeblja z menoj. Je "šeše" dve leti v tovarni in ni malo ponosna na to, da je kljub temu še ena najboljših delavk in da spada med tiste, ki največ zaslužijo. Toda zaslužek ni prav velik. Tiste, ki delajo cigare, so na boljšem, tiste lahko mnogo zaslužijo, toda treba je dolga leta za to, da zmoreš umetnost izdelovanja cigar. Potem mi pripoveduje o svojem življenju od rojstva do današnjega dne. Včasih prekine pripovedovanje s sočutnim vprašanjem: "Ali vam še ni slabo?" V začetku se je ona tri dni tako slabo počutila, da ji je bilo umreti, potem pa se je privadila na ta zrak.

Kmalu je spet prišel delovodja in mi dejal tiho, kakor se go-

voril v bolnici: "Če bi vam melenilo postati slabo, pojdite takoj na svež zrak. Ni se vam treba plašiti radi tega, to se dogaja le spočetka, kasneje se boste privadili."

In res sem začela čutiti slabost, opazila sem, kako druge gledajo name, kot da pričakujejo, da se bom vsak čas zgrudila. Poskušala sem se zmotiti in šla iskati ženi tobakovih listov. V velikih košarah so ležali, ko sem se sklonila nad njimi, me je nekam čudno prijel. Kajti ti listi so vlažno topli, leže med mokrimi rjuhami in izločajo duha, ki je bolj malo podoben aromi "Havane". Pridržala sem sapa in se vrnila s tobakom k delavki za strojem.

Neka delavka pravi: "Ali se vam še ni dvignilo?" Ali se jim zdim tako slaba? Pa saj se ne počutim tako slabo. Nasprotno; lahko čutim.

Popoldne bi morala sesti k svojem stroju in sama delati. Toda pokazalo se je, da nisem dobro opazovala, ker nisem videla, da pravo delo opravlja leva noga. Videla sem sicer, da žena poganja stroj z nogo, sprejela pa sem važno opravilo leve noge. Delovodja mi nazorno razloži konstrukcijo stroja. Zopet sedem za stroj. Desna noga ga mora pognati, leva pa regulira hitrost. Težko to ni in končno dobim material, vsakekar slab, precej majhne in nekoliko plesnive liste, ki imajo neprijeten duha in dražijo h kašlju.

Delavke me opozarjajo, da naj pazim, ker stroj hitro pograblji za prste, če si neprevidno upajo približati valja. Stroj besno hitro požira liste. Razrezane po nakopičene liste jemlje potem iz stroja. Stvar se mi zdi zelo enostavna. Mislim, da bi takoj lahko opravljala njeno delo.

Končno mora stroj resno delati in doživim veliko presenečenje, da se marsikaj zdi enostavnejše, kakor v resnici.

Stroj ne grabi za liste v rednih presledkih, kakor sem videla pri ženi; temveč divje pograblji za liste in jih zvije, ne da bi se brigal za steblo, ki bi ga vendar moral odrezati.

Delovodja mi pravi, da bo nesrečen tisti izdelovalec cigar, ki bo imel smolo, da bo dobil moje liste, da iz njih zvije cigaro; zbrati moram vse svoje moči, da bom stvar pravilno naredila.

Pa ne zavisim samo od dobre volje. Leva noga neprestano pozablja na svojo dolžnost, da regulira hitrost stroja. In napravim največji greh, ki se ga da napraviti v tovarni cigar.

Moje roke skušajo popraviti grehe moje leve noge in rešiti tobakov list, da ga ne bi zdrobil

stroj. In listi mi ostanejo zdrobljeni v rokah. Skušam prikriti svoj greh in stresem pokvarjene liste na tla.

Moje sosede so ob zaključku dela pobrale raztrgane liste: "Joj, če bi mojster to videl! Kaj bi naredil z vami! Kako ste mogla nekaj takega napraviti!" Mravljinici so mi šli po hrbtu.

Poleg mene sedi žena, ki dela ves dan, ne da bi se kam ozrla. Ko odključijo električni tok, je kar obupana. Se bi rada delala. Skrbeti mora za otroka, ki je ostal v stari domovini. Da prihrani za otroka, živi skromno samo od kruha, mleka in sočiva. Za posteljo, v kateri spi podnevi neki delavec, ki dela ponoči, plača na mesec dva dolarja.

Prej je služila v gospodinjstvu in bolje živela in več zaslužila. "Toda nisem mogla ostati, vidite," mi pripoveduje. "Toda bila dva otroka in deklica je bila prav toliko stara kakor moj otrok. In to deklico sem tako zasovražila, da sem se bala sama ostati z njo. Če sem mislila na to, da moram negovati tega otroka, medtem ko je moj daleč od mene, pri tujih ljudeh, bi ga kar zadavila. Saj sem vedela, da otrok ni prav nič kriv, da je nedolžen na moji nesreči, in vendar si nisem mogla pomagati. Zato sem šla proč, da ne bi kaj naredila."

In dela naprej, ne da bi pogledala na levo ali desno. Druga moja soseda je prav tako pridna, t. j. ne dela s tisto vročino naglosti, temveč lepo zadovoljno. Široka je toliko kakor dolga in sedi pred strojem kakor kup testa.

Njen mož dela v tovarni cigar. Pri pripravljanju tobakovih listov. Zaslužil dobro in tudi ona je zadovoljna s svojim zaslužkom. V tovarnah cigar dela že dvajset let, v tej dvanajst. Mirno in zadovoljno gleda v prihodnost: "Mi nimamo skrbi in če moj mož umre, dobim tisoč dolarjev." In to je za njo kakor gotovo, da bo mož prej umrl in da bo ona uživala čedno bogastvo.

Ameriška Carmen ne nosi svilenege šala, temveč cenene majhne ameriške mornarske čepice. Svilene obleke si kupi pri "okazijskih razprodajah", zato med delovnimi odmori pregleduje oglasi del časopisov. Pudara in šminka se in uporablja močan parfem. Vendar vsakdo na cesti ve: to je delavka v tovarni cigar.

Njena napol sestra je zvijalka cigar. To je druga Carmen. Obe sta plavalasi, ena bolj svetlo, druga bolj temno. Koža, ki se beli v tobaku, ji je bolno blede. Druga dekleta jih zavajajo, ker se ne znajo tako "šik" obleči. Za kavalirje imajo, ta paznika, druga kakega uradnika, ki jo včasih povabi v avtom. Zato pride tudi do nastopov med njimi in njihovimi stalnimi "boyi", oziroma med Escamilli in don Joseji, ki so zaposleni v bližnji cemenitni tovarni.

Tak dogodek se je v tovarni precej natančno obravnaval. Moja debela tovarišica je mnenja, da se bo kar lepo izteklo. Brez dvoma se bodo omožile z "boyi". "V mladih letih se pač uganjajo neumnosti", pravi in se zamišljeno nasmeji.

Delati cigare je "trade", obrt. Treba mnogo vaje in gibčnosti, da se izkažeš v tej umetnosti.

Med dvema "izdelovalkama cigar" sedi po ena "buncherica", to je delavka, ki opravi napolnjenje, "bunch" cigare. Izdelovalka cigar pa ovije ta bunch z listi.

Stroji, ki se uporabljajo pri tem delu, so vedno bolj izpopolnjevani.

Stara cigararica pravi: "Najbolje bi bilo razbiti vse nove stroje." Čez nekaj časa pa pripomi: "Toda to nam ne bi mnogo pomagalo."

Tovarna, v kateri delam jaz, je v Northamptonu; je napravila "General Cigar" družbe. Ta koncern ima okrog sedemdeset tovarn na različnih koncih združenih ameriških držav; večino-

JOZEF STALIN je v Teheranu veliko pridobil. Ne sicer v teritoriju, za katerega se mora boriti Sovjetska unija, ampak bil je priznan za državnik, ki lahko obuje z vladami kapitalističnih dežel. Gornje je slika s konference zavezniških zastopnikov v Teheranu, v Perziji. Predstavlja prizor, ko so Stalinu podarili častni meč v znak sovjetske zmage pred Stalingradom.

ma so zgrajene v najmanjših mestih ali industrijskih vaseh.

Ta decentralizacijska politika ima v Ameriki svoje posebne, dobro premišljene razloge. Prvič se skoro ne da organizirati istočasne stavke v 70 tovarnah. To se je že večkrat izkazalo.

Je pa še drug važen razlog. Tovarne iščejo poceni delovne moči. Ne samo vodne moči, temveč tudi človeške. Tovarne "General Cigar Company" so na primer zgrajene brez izjeme v mestih s kovinskimi, cementnimi in drugimi tovarnami, ki zaposlujejo samo moške. Tobačne tovarne pa zaposlujejo delavke, ki v takih krajih nimajo mnogo zaposlitvenih možnosti. V naši tovarni začno delati ženske že ob šestih, čeprav bi se morale začeti "delo" ob pol sedmih. Ker ima večina teh tovarnov svoj lasten električen tok, se izognejo v marsičem tudi kontroli oblasti. Vse to pa prinaša večji dobiček tovarni.

Tovarnarji so "prijazni" ljudje. Tako so v delovni dvorani oskrbeli napis: "Smile and be happy!" (Smej se in bodi srečen.)

Z DELOM, NE S PREPIRI, SE LAHKO KAJ STORI

Kemmerer, Wyo.—Dobil sem v minulem letu nekaj naročin in pa prispevkov v tiskovni sklad, koncem decembra pa sem prejel naročene izdave Am. družinskega koledarja in se takoj lotil dela, da ga razpečam.

Ljudje pravijo, da sem usiljiv, a z njimi vzlic temu dobro izhajam. Saj razumejo, da nekdo mora podvzeti tudi take stvari. Glede koledarja sem že opravil svoje delo v naselbini Diamondville, potem je bil na vrsti Kemmerer in Frontier. Kakšen je bil uspeh, bom poročal o priliki.

Težava je s časom. Vsak dan na ših v majno, nekaj opravka ima človek s hišo, vrh tega še nekaj boleznij v družini, pa ti dan mine, da sam ne veš kdaj.

Dela pa je nič koliko. Poleg tega, ki ga imamo v agitaciji za ta list, koledar in Majski glas, so še razne naloge, v katerih je potrebno "odelovati". N. pr. družstva, naše narodne akcije itd.

Tsorej dela — poleg tistega za vsakega kruha — je za vsakega več kot zadosti. Pa si včasih mislim: "Le čemu se ljudje rajše pripravljajo kot pa da bi sodelovali?"

Prerekanje med naprednimi rojaki napredku ne more koristiti. Prej mu bo škodilo kot kaj drugega. Ali ne bi bilo boljše agitirati za naše delavske liste in se rajše boriti zoper nazadnjaštvo kot pa med seboj?

Anton Tratnik.

SLOVO OD STAREGA LETA

Cleveland, O. — Božič je menil, pa sem si mislil: Predno bo leta konec, obnovim naročnino in nekaj dodam, da bo za v tiskovni sklad. Rečeno storjeno.

Kar se tiče novic, jih je mnogo. A jaz nisem spreten, da jih

bi zbiral in poročal v javnost. Človek mora biti v tem precej oprezen, kajti ne moreš vsega, kar slišiš, vzeti za resno. Ta ali oni ti kaj zanimivega pove, pa če nisi uverjen, da je res tako, je boljše, da ne gre v javnost. Besede iz ust izgovorjene se takoj pozabi. A napisane pa ostanejo in zato je treba bolj paziti kaj človek napiše kot pa kar govori.

Delavci bi se morali zelo zanimati, kaj se godi v industrialnem svetu. Namreč kako se magneti pripravljajo, da lopnejo po njih, kadar bo vojne konec in bo rok v izobilju. Takrat se bo spet pričelo tekanje za delom in magneti se mislijo masčevati tedaj nad unijami in posameznimi delavci.

Boljšje bi bilo za nas razmotrivati o tem kakor pa se pričakati v časopisih o stvarih brez pomena. Ampak menda že mora biti tako, da se je laglje bosti s praznimi besedami kot pa se boriti "z uma svitlim mečem".

Mathew Bizjak.

ADAMIČ O POLOŽAJU

Louis Adamič je v daljši izjavi koncem decembra dejal, da ga vesti o Jugoslaviji, poslance iz Kaira, napolnjujejo z globokim zadovoljstvom, bodisi osebno, še bolj pa v vlogi predsednika Združenega odbora južnoslovanskih Amerikancev. V nji pravi med drugim:

"Naše stališče, ki smo ga zavzemali kljub stalnim napadom in izlivom sovražnega obrekovanja, je zdaj našlo popolno zadostitev. Čutim, da je zdaj dolžnost slednjega Amerikanca in posebno slednjega južnoslovanskega Amerikanca, da podpira razvijajoče se smernice predsednika Roosevelta, ministrskega predsednika Churchilla in maršala Stalina ter njihovih galantnih zaveznikov v Jugoslaviji, pod sijajnim poveljstvom maršala Tita, kateri bo po mojem mnenju še veljal za enega največjih generalov te vojne, ter bo postal glavna osebnost poveljevalne Evrope."

Franco ne bo političnih jetnikov nič več moril

Direktor jetnišnic v Španiji Angel Sans je 28. dec. dejal, da vlada ne misli političnih jetnikov več obsojati v smrt, pač pa ječe spremeniti v poljedelske tabore in v industrijske poboljševalnice, v katerih bodo jetniki mogli producirati več kot pa v sedanjem španskem kazenskem sistemu. Nedavno je bilo poročano, da je v ječah v Španiji še 34.000 političnih jetnikov, izmed katerih jih je Franco o božiču par tisoč "poboljšanih" oprostil. Tisoče jih je bilo umorjenih.

Diplomatska zastopstva v Washingtonu

V Washingtonu ima priznane zastopnike triinpetdeset držav. Nedavno ga je poslala sem tudi Etiopija, ki je bila v tej vojni prva osvobodjena.

POVOJNA KONTROLA INDUSTRIJE

Napisal Harold J. Laski

Debata o povojni kontroli industrije narašča in postaja čedalje bolj vroča in huda. Herbert Morrison, minister notranjih zadev, je v Angliji posvaril pred nevarnostjo, da se ponovi ogromna in blazna napaka, da bi industrija kot leta 1918 sama odločevala svoj razvoj v bodočnosti.

Sir Ernest Benn, ki je največji individualist, pa je v svojem nagovoru mali skupini zastarelih nazadnjakov dejal, da bi se mogli Hitlerju kar takoj predati, ako imajo navedbe za kontrolo nad industrijo ostati v veljavi tudi v bodoče.

Očividno je, da se bitka začneja.

Najbrž bo dvoje bitk. Mislim, da je upravičeno pričakovati, da bo vlada parlamentu sama povedala, da je iz praktičnih razlogov potrebno, da ostane kontrola v veljavi še za par let po vojni. Mislim tudi, da bodo liberalni krogi to predlogo hoče noč sprejeli, sumim pa, da bodo konservativci deljeni. Mala skupina na levi bo sprejela, druga skupina na desni pa bo poudarjala svete pravice lastnine in posestva.

Toda najhujša bo bitka za značaje ljudi, ki bodo imeli v rokah kontrolo. Med vojno je bila večina osebnosti v kontrolah, angleški ekvivalent ameriških "Dollar-a-year men", izhajajočih iz industrij, v katerih so imeli vodilne pozicije pred letom 1939. Ako bi imelo to trajati naprej, ni dvoma, da bi bili industrijski krogi zadovoljni, a konservativna stranka bi bila v tem slučaju seveda tudi zadovoljna. To je eden izmed najbolj običajnih načinov ojačanja monopola, uvedenih pod državnim pokroviteljstvom.

Toda skrajno malo verjetnosti je, da bi tak predlog obveljal brez velike opozicije. Unije in mali podjetniki se bodo z vso odločnostjo postavili po robu. Domnevam, da bo to izredno dolga in strupena borba, o kateri je težko reči, kako bo iztekla.

A kaj bo končni rezultat? Vse to je največ odvisno od Churchilla in od tega, kakšen kompromis bo predložil. Delavska stranka dobro ve, da bi pomenil povratek in stanje brez kontrole zopetni pojav brezposelnosti, kar bi pognalo ljudske mase v nemir. Radi tega mislim, da bo ta zadeva Churchilla brezpogojno vrgla mnogo bolj proti levi, kot bo njemu samemu in njegovi stranki drago. Spoznali bodo, kaj je Trocki menil, ko je dejal, da se je z zgodovino nemogoče igrati.

SODELUJTE

V KAMPANJI ZA

TISOČ

NOVIH NAROČNIKOV
VSI, KI SOGLAŠATE
S SMERNICAMI
PROLETARCA

NAPORI VATIKANA OHRANITI ITALIJO ZA DINASTIJO

(Nadaljevanje s 1. strani.)

delu Italije, kakor je ta, ki so ga zavezniški okupirali, koliko hujša bo zahteva za preobrat v severni Italiji, kadar bodo morali Nemci oditi!

Vatikan zavezniške svari, da če ne bodo pomagali oni obvarovati dinastijo, ne bo nova Italija samo republika temveč "komunistična" država. Nastali bi boji, umori, zaplembe, morda civilna vojna, kakor je bila v Španiji in cerkev bi bila preganjana, duhovniki mučeni in cerkveni zavodi spremenjeni morda v plešišča ali kar že. Taka je slika, s kakršno strašijo vatikanski krogi buržvazni svet, in tako je bila predložena Churchill in Rooseveltu.

"Za red in mir"

Ob zavezniškem invadiranju v Italijo je Churchill izjavil, da v nji ne bo naglih sprememb, ki bi ogrozile red in mir, ker zavezniška armada hoče varnost za svojim hrbtom.

Edino, kar so se na konferenci v Moskvi (Hull, Eden in Molotov) domenili, je bila objavljena izjava, da mora postati Badoglijeva vlada "bolj demokratična". Od moskovske konference je preteklo že precej časa, a obljubljenih reform še ni.

Pristaši starega ekonomskega reda so v skrbih radi Italije, kar Vatikan sam priznava, da se "komunistična misel" naglo širi celo med staromodnim ljudstvom v južnem delu države. Iz Emanuelovega nedavnega proglasa je razvidno, da se bo njegov režim skušal ohraniti za vsako ceno in pomagajo mu v utrjevanju vsi privilegirani sloji in vsi, ki se boje, da bi Italija postala res ljudovlada.

Naročajte knjige iz Proletarčeve knjižarne.

TISKOVNI SKLAD PROLETARCA

XXI. IZKAZ

Murray, Utah. John Malich \$1.00.
Dilliner, Pa. Anton Maslo 50c.
Ely, Minn. Math. Praprotnik \$2;
Joe Mavet st., \$1, skupaj \$3.00.
Maple Heights, O. Frank Volkar
nabral med prijatelji \$4.00.
Tiona, Pa. Frank Obloek \$3.25.
West Aliquippa, Pa. Geo. Smrekar \$1.00.
Koppel, Pa. Frank Matetich 30c.
Nopeming, Minn. Louis A. Ambrozich \$1.25.
Depue, Ill. Peter Banich \$1.00.
Parkhill, Pa. Po \$1: Frank Podboy in John Vleich, skupaj \$2.00. (Poslal Frank Podboy.)
Diamondville, Wyo. Anton Tratnik \$1.50; po 50c: Frank Barlič in Anton Galičič; po 25c: Blaž Kos, Andro Klun in Tone Ivnikar, skupaj \$3.25. (Poslal Anton Tratnik.)
Winamac, Ind. John Krusick 25c.
West Park, O. Math. Bizjak \$2.
Englewood, Colo. Jacob Skeřlj \$1.00.
Fort Sheridan, Ill. Lt. Oscar B. Godina \$5.00.
Star City, W. Va. Lawrence Selak \$2.00.
Chicago, Ill. Po \$2: Chas. Pogorelec in Nikolina Božičnik; Joseph Oblak 62c, skupaj \$4.62.
Cleveland, O. Felix Strumbelj \$10; po \$5: J. Babnik, I. Babnik, J. Sušnik, V. Klemenčič in J. Makovec; J. Tavčar \$3; T. Zupan \$2; po \$1: Fr. Znidaršič in F. Šifrar, skupaj \$42.00. (Nabrala Felix Strumbelj in I. Babnik.)
Skupaj \$77.42, prejšnji izkaz \$1.639.17, skupaj do 31. decembra 1943 \$1.716.59.

NAROČITE KNJIGO

"MY NATIVE LAND"

ki jo je spisal

Louis Adamič

IZ PROLETARČEVE KNJIGARNE.

STANE \$3.75

V zalogi tudi druge Adamičeve knjige.

Pišite po cenik

Naslovite:

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

Ameriški družinski koledar

LETNIK 1944

obsega nad trideset povesti, zgodovinskih spisov o naših ljudeh in naselbinah, člankov in pesmi. Daje okrog 50 slik, koledarske in razne druge podatke.

Obsega 240 strani, je vezan v platno in stane \$1.

Nikjer ne dobite za to vsoto več gradiva in tako dobre slovenske knjige, kakor je AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR.

Naroča se ga pri

PROLETARCU

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO 23, ILL.

Iz SANSovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

Iz urada Združenega odbora jugoslovanskih Amerikancev, kateremu predseduje naš poznani pisatelj Louis Adamić, je SANS prejel seznam imen voditeljev raznih odborov v Slovenski osvobodilni fronti. Ta seznam imen predstavnikov raznih strank in organizacij dokazuje, da se je narod doma zedinil v enotno fronto, ki vodi politično in odprano akcijo proti vsem sovražnikom.

Izvršni odbor Osvobodilne fronte slovenskega naroda
Predsednik: Josip Vidmar, literarni kritik in dramaturg.
Podpredsedniki: Edo Kardelj, publicist; Edo Koebek, književnik; dr. Jože Rus, sodnik in vođa Sokola.
Tajnik: Boris Kidrič.
Člani odbora: Franc Lubej, učitelj, Franc Leskovšek, delavec, Tone Fajfar, delavec, dr. Marjan Breclj, odvetnik in dr. Zoran Polič, odvetnik.

Odbor slovenskih častnikov
Predsednik: General Jakob Avšič.
Podpredsednik: Profesor Josip Jeras.
Odborniki: Peter Kilar, art. polkovnik; Vlado Naglič, mornariški kapetan, Zdravko Preglič, poročnik, Rajko Tanasković, poročnik in Franc Tavčar, poročnik.

Narodni osvobodilni odbor
Franc Rozman, načelnik glavnega stana Narodne osvobodilne vojske za Slovenijo, dr. Boris Kraigher, odvetnik, inž. Dušan Serneć, bivši ban in minister, prof. Josip Jeras, podpredsednik odbora slovenskih častnikov, general Jakob Avšič, pomočnik poveljnika Narodne osvobodilne vojske, Franc Svetek, predsednik delavskega sindikata iz Celja, dr. Jernej Stante, odvetnik iz Celja in državni pravdnik pri Narodnem sodišču, dr. Vito Kraiger, odvetnik iz Maribora, dr. Joža Vilfan, odvetnik iz Kranja, predsednik Osvobodilnega odbora na Primorskem, dr. Matko Sluga, dr. Lavo Čermelj, profesor, dr. Lado Vavpotic, odvetnik iz Ljubljane, dr. Anton Kržišnik, predsednik Vrhovnega upravnega sodišča v Celju, sedaj Vrhovni predsednik Slovenskega narodnega sodišča, dr. Jože Tominšek, član sodišča v Ljubljani, dr. Teodor Tomazič, sodnik iz Ljubljane in podpredsednik Slovenskega narodnega sodišča, dr. Ivan Černe, odvetnik iz Ljubljane, dr. Metod Mikuz, duhovnik, ravnatelj škofijske knjižnice v Ljubljani, Josip Lampret, duhovnik, dr. Franc Škerlj, dr. Lunaček, zdravnik iz Ljubljane, dr. Mermolja, zdravnik iz Ljubljane, dr. Ivan Novak, Marjan Pavšič, književnik, dr. Aleksij Baebler, France Bevk, pisatelj in podpredsednik Osvobodilnega odbora na Primorskem, dr. Jože Zemljak, profesor, Božidar Jakac, akademski slikar iz Ljubljane, Niko Pirnat, akademski slikar iz Ljubljane, France Mihelič, akademski slikar iz Ljubljane, France Mušič, arhitekt, Mile Klopčič, pesnik, Ivan Jerman, član Narodnega gledališča v Ljubljani, dr. Marjan Dermastja, odvetnik, dr.

Bogdan Breclj, zdravnik iz Ljubljane, dr. Joško Brilej, doktor, prava, dr. Ivan Breclj, zdravnik iz Ljubljane, dr. Drago Marušič, bivši minister in ban, Ivan Maček, Janez Ložar, Jože Mahovec, Josip Černe, Josip Sluga, Ivan Mazi, Marel Starčič, Angela Osetič, Lojze Rakar, Milka Šlanc, Franc Rutar, Peter Kavčič, Ivan Mele, Franc Černe, Albin Bitežnik, Olga Maček, Marija Ivančič, Stefan Pavšič, Tone Bevk, Peter Ahlin, Polde Maček, Lojze Mlakar, Ivan Lenčec, Tone Sušaršič, Stane Kavčič, Peter Stante, Viktor Stopar, Sandi Majcen in Adolf Vipotnik.

Imena raznih sodelovalcev v odborih
Dr. Franc Sturm, profesor univerze, Stefan Pavlič, predsednik kršćanske delavske mladine, Jelena Kuhar, učiteljica, kršćanska socialistka, Smrkolič, član Sokola iz Ljubljane, Lado Ambrožič, član Sokola in podpoveljnik v gl. štabu Narodne osvobodilne vojske za Slovenijo, Rado Potašek, načelnik štaba I. divizije Narod. osvobodilne vojske, Martin Hribar, član Sokola, Novo mesto, Ivan Kozar, Polak, Pavle Tratar, kršćanski socialist, Miha Borštnik, kršćanski socialist, Franc Plešnik, poveljnik bataljona Nar. osvobodilne vojske, Lovro Janko, Dušan Pirjevec, visokošolec, član Osvobodilnega odbora za Primorsko, Mak. Rejcek, učitelj, Janko Premru, Ludvik Slokar, visokošolec, Josip Petejan, socialist, Fr. Bidovec, jurist, vsi člani Osvobodilnega odbora za Primorsko, dr. Jakonič, Ivan Jontez, dr. Milan Lemež, odvetnik, dr. Pokorn, zdravnik, dr. Vogelnik, docent univerze, dr. Cene Logar, docent univerze, Miško Kranjec, pisatelj, Prežihov Voranc, pisatelj, dr. Oblačič in dr. Tomič.

Delavski urad lige narodov zelo optimističen

Mednarodni delavski urad društva narodov, ki ima po pričetku vojne v Evropi svoj glavni stan v Montrealu v Kanadi, je v svojih medvojnih raziskovanjih dosegel, da bo zaposlitve za delavce tudi po vojni za vse zadosti.

Pogojno seveda — to v svojem poročilu dostavlja, ako se bodo zavezniške dežele za tak nalog dovolj pripravile in potrudile. Odbor zaeno zavezniškim vladam priporoča, naj ekonomsko vprašanje medsebojno usoglasijo in poskrbe za zaposlitve predno bo vojne konec.

Zenske v industriji

V Kaliforniji je bilo leta 1942 upošlenih v tovarnah po ena četrta v vsaki sedem delavcev, v minulemu letu pa po ena na vsake štiri.

Izgube partizanov

Berlinski radio je poročal, da so izgubili partizani v svojih zadnjih bojih v Bosni do konca decembra nad 10.000 mož. Toliko je bilo namreč ubitih, Nemcev pa samo 106. Iz tega je jasno, da nemško poročilo ni resnično.

Nemčiji v načrtih o Balkanu uneslo

Dopisnik časniške družbe Overseas News Agency Donald Bell poroča o političnem položaju Balkana z ozirom na Nemčijo v depesi z dne 16. novembra sledede:

V zadnjem času je postalo zelo nepopularno govoriti o bližnjem se nemškem razsulu. Nekateri opazovalci trdijo celo, da Goebbels sam razpošilja v svet poročila o nemirih v Nemčiji, o sporih v nacistični stranki in o propadanju odprnosti in o malodušnosti na domači fronti v ozadju, in na bojni fronti sami med vojaštvom. Ravno tako glede težkoč na ruski fronti. Očividni cilj te prav posebno subtilne propagande je po mnenju teh ljudi prevariti zahodne velesile in jih zapeljati v lahkomišljenost. Nato bi imela priti Amerika in Anglija v dobo razočaranja in končno, kot daljna posledica, v pobojanje za mir.

Ta zamisel nemške propagande je fantastična. Prvič, in to je na vsak način treba upoštevati, vse vesti o nemških težkočah najdejo svoj pot nazaj v Nemčijo, pa bodisi po ovinkih — tudi ako se jih širi izključno le v nevarnih deželah. A v svoji lastni deželi nacisti pač ne morejo najti koristi v govoricah in naraščajočem prepričanju, da je vojna na zanje izgubljena in da se bo vse skupaj kmalu sesulo. Drugič, imajo vesti, ki so za Nemčijo neugodne, jako močan vpliv na politične odločitve nevtalcev in brez dvoma tudi na satelite osišča samega.

Vse, kar povzroča prepričanje, da bi se mogla Nemčija kmalu sesuti, mora na vsak način prisiliti nevtalne dežele, kot na primer Turčijo, do tega, da bolj upoštevajo želje Rusije, Anglije in Amerike.

Države kot na primer Madžarska, Rumunija, Bolgarska ali Finska, pa bi našle v tem vedno več nagibov, da se čim prej in čim popolneje ločijo od Nemčije. Strah, da bi občutek sigurne zmage mogel oslabil zavezniško moralo, je sploh čisto in izključno ameriška psihologija. Nemcev nobena stvar ne podžge tako kot uspeh. Vsled tega je tudi nemška propaganda prisiljena vedno poročati o čim večjih uspehih za svojo stran, in o neuspehih sovražnikov. Vsakdo, kdor pozna nemško časopisje in nemški radio bo priznal, da se je nemška propaganda strogo držala tega načela.

V jeseni letošnjega leta je imela Nemčija dvojno silno nujnih političnih problemov. Prvi je bil, kako oslabil skupnost anglosaksov velesil s Sovjetsko Rusijo, a drugi, podpreti svojo lastno, zibajočo se strukturo zavezniških sil. Za rešitev prvega problema je bila najboljša pot dokazati, da nemška sila ni prav nič omajana. Dokazati je bilo treba zahodnim velesilam, da bo vojna proti Hitlerju huda, in da je nepotrebnost, ker bi itak pomagala le Rusiji. Obenem je veljalo dokazati Rusiji, da je zanjo najboljše pobotati se z Nemčijo, ker je končna zmaga negotova in silno daleč — ter da bi v tem slučaju vladale v Evropi le zahodne velesile.

V tej politiki Hitler ni uspel. Trojica zunanjih ministrov, ki so se sestali v Moskvi, je vedela mnogo več o tej zadevi kot vsi takozvani vojaški strokovnjaki, ki v svojih analizah govorijo o nezlomljivi Hitlerjevi bojni sili —

ta trojica je vedela, da je končna zmaga blizu, in da jo bo še en zadnji napor gotovo dosegel. Radi tega so se tudi odločili, da se morajo skupno pripravljati na ta dogodek.

Nekatere balkanske dežele imajo svoje lastne informacijske vire, ki mnogo bolje poročajo o resnični situaciji kot propagandne službe obeh taborov.

Po italijanskem polomu je imela Nemčija na Balkanu prav posebno težke naloge pred seboj. Takrat je bil trenutek, ko je bil položaj tak, da bi par izkrkan, skupno z močno in drzno propagando podrlo vse nacistične institucije na Balkanu. Ta izredna prilika je izginila, neoprabljena, neizkoriščena. Toda kljub temu se Hitlerju ni posrečilo ugotoviti svoje pozicije na Balkanu.

Takoj po predaji Badoglija je Nemčija vsa svojo evropsko politiko popolnoma spremenila. Nič več ne govore o nemški hegemoniji v Evropi novega reda. Vsem okupiranim deželah obljubljajo povratek popolne neodvisnosti. To so že storili na Norvežkem in Nizozemskem, prav posebno pa zdaj na Balkanu, kjer so popolnoma uničili vse sledove italijanskega vpliva. Hitro zaporedoma so napravili najprej Hrvaško, ki je bila dotlej italijanski vazal, državo v popolnem smislu besede, ter ji obljubili povratek Dalmacije. Albanijo so priznali za neodvisno državo. Drugi korak nemške politike je bil, da so začeli snovati nekakšen balkanski blok, oziroma celo federacijo skupaj s Hrvaško in Albanijo, Srbijo, Črno goro, Bolgarijo, Rumunijo in Madžarsko.

To veliko nalogo, da združi ves Balkan, so poverili enemu svojih agentov v Rumuniji, katerega ime je dr. Hermann Neubacher. Prej je bil gospodarski svetnik v Bukarešti. Ze koncem novembra je postalo očividno, da se je njegova misija ponesrečila. Navzile ogromnemu nemškemu pritisku ni bilo nobenega prijaznega in pozitivnega odmeva — tu je bilo preveč prijateljstva za Turčijo, tam je zopet prišel odgovor, da Madžarska ni balkanska dežela.

Vzrok je povsem jasn. Ves Balkan je prevzel paničnega strahu, ker je nemški poraz postal očividno. Nikdo v teh deželah noče svojih prstov vtikati v kombinacije, ki izhajajo iz Berlina. Obenem pa vse balkanske države iščejo trdnjših zvez z bližnjim turškim sosedom, o katerem mislijo, da bi mogel zanje posredovati.

Dodatni razlog, ki govori v sedanjem trenutku proti ustvarjanju balkanske zveze je ta, da nikdo ne ve, kdo bo nekoč zares mogel obvezno sklepati v imenu posameznih balkanskih dežel. Položaj grške in jugoslovanske vlade v Kairu je skoraj ravnotako dvomljiv kot oni različnih kvizlinških vlad v Atenah, Beogradu in Zagrebu.

Tehtnica se čedalje bolj nagiba na stran partizanov, katerih vodstvo je bilo zdaj priznано od zahodnih velesil — s poslanci generala Wilsona.

Zavezniška politika ima v rok-hat možnost, da precej pospeši Hitlerjev padeč. Vsi sateliti iščejo izhod — a polom nacistične fronte na Balkanu bi bil za Hitlerja tako hud udarec, da ni mogoče preceniti, kakšne bi bile posledice v Nemčiji sami.

Cerkev in socializem

Vsled vojne in bodočih problemov je tudi med cerkvenimi krogi veliko razpravljanja, kaj pravi pravičje in njeno stališče. V mislih imamo kajpada katoliško cerkev, ker je politična ob enem.

Odgovarjajo, da ima cerkev najboljše socialno stališče in pri tem se sklicujejo na encikliko Leona XIII., ki jo je izdal v namenu, da se hierarhija organizira za politični boj proti takratnemu socialističnemu pokretu, ki je nagroma raste in spravljal strah v kosti privilegiranih slojev.

Sklicujejo se zaeno na eniklike prejšnjega in sedanjega papeža, ki v njih tudi poudarjajo globoko razumevanje za po-

trebe ljudstev in "poboljšajeta" v njih gospodarje in delavce, vladajoče in vladane.

Toda kaj pa v praksi?

Hierarhija je bila in je še zmerom na strani posejdočih in podpornica tistih režimov, ki so z njo pripravljeni deliti oblast. Z ubogimi, potlačeni in razžaljenimi je bila v početku, ko je še zametavala posvetni sij, da se hierarhija pravico za brezpravne in zaslužene, v tolažbo pa je obljubljala obojim plačilo ali pa strašno kazen na drugem svetu.

To se je spremenilo čim je cerkev začela postajati posvetna sila in začela tudi ona bogatejši z izrabljanjem revnih in brezpravnih.

Spominjamo se, kako je v času, ko je bilo socialistično gibanje v tej deželi na višku, marsikak slovenski socialist dokazoval, da je dober katoličan lahko tudi dober socialist in obratno. Teoretično so bili v pravem, in tudi dokazali so lahko, da je v sili stranki veliko duhovnikov. Bili so sicer protestanti — katoliški pač ni bilo nikoli v nji, a tudi protestantski teologi (bogoslovci) so ji bili koncem konca veliko bolj v škodo kakor v korist. To je dokazal razvoj tukajšnjega delavskega gibanja in njegovih političnih struj. Prospeva le tisto, kar je znalo tudi delati bojevitost, ne samo govorniki.

Dejstvo je, da med ameriškimi socialisti še ni bilo nikogar, ki bi bil "ugleden, vpliven katoličan", in med organiziranim katoličanstvom nikogar, ki bi bil "splošno znan, odlični socialist". Sicer so včasih nekaj pravili o bivešem milwauskem županu Hoanu, posebno o njegovi ženi, da sta cerkvena, a tisto je bilo menda bolj v lokalne kampanjske namene za pridobivanje glasov med katoliškimi volilci.

Cerkev je vgrnkom znaniom

prepovedovala pripadati v socialistično gibanje. Ponekod je bilo socialistično prepričanje in delovanje za katoličana smrtni greh in pri spovedi ni dobil odvzete, razen ako se je "izpreobrnil".

V bojih med socializmom, magari celo med takozvanimi zmernimi social-demokratskimi strankami in reakcijo, je bila cerkev vedno s slednjo, ali pa ji stala neposredno celo na čelu — naprimer v postanku pokojnega klerofašizma v Avstriji, ki je za dušil njeno delavsko gibanje v krvi, potem enako v španski civilni vojni, in z eno ali drugo taktiko vsepovsod.

Sloviti italijanski profesor Gaetano Salvemini, sedaj poučujoč v Cambridgu, je v svojih spisih o politiki katoliške cerkve s citati iz ust katoliških dostojanstvenikov dokazal, kako so povečevali fašizem in duceja ter mu pomagali dokler niso uvideli, da jim bo treba v interesu svoje kože obrniti plašč po novem vetru. Toda Salvemini dokazuje, da so večinoma ostali po svojih nazorih prav to, kakor zmeraj — sovražniki gibanja za italijansko republiko, branitelji

monarhizma, svojih nadprivilegijev in starega reda.

Tu se ne gre zopet, vero, kot to trdi hierarhija, pač pa proti onim, ki vero zlorabljajo, ki so si jo vzeli v zakup, da jo potem prodajajo ljudem. Prodajajo na vse sorte načine.

Tisti, ki z njo trgujejo, se boje za svoj real estate, za svoje imovine in "za svoj način življenja". Kadar se jim reče, da maso v imenu vere zlorabljajo, vpijejo isti masi, kako ji brezverci skušajo iztrgati vero iz srca, kako jo hočejo pokvariti in spraviti v pogubljenje, v krivoverstva, v "krvavi komunizem" itd.

Resnica je, da tisti, katerim hierarhija vse to očita, skušajo pomagati masi v znanje in v blagostanje, a kako težko je med množice s takimi nauki in prodirati z njimi, yemo iz zgodovine in uče nas o tem tudi sedanje izkušnje. Vendar pa je razvoj tak, da mora hierarhija popuščati, pa če hoče ali ne.

Na vsakega Kanadčana pride že \$1,000 vojnih stroškov

Kanada, ki je v vojni skoro tako dolgo kot Anglija, ima že blizu enajst milijard dolarjev vojnih stroškov, ali približno tisoč dolarjev na vsakega moškega, ženske in otroka. Kanada ima 11.500.000 prebivalcev.

Kanadska armada šteje okrog 725.000 mož. Na raznih bojiščih je bilo ubitih 19.000 mož.

Zelo veliko pomaga Kanada Angliji tudi materialno. Muncije je producirala že za \$6.500.000.000, ali petkrat toliko kot v prvi svetovni vojni.

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK

nova knjižica, s poljudnimi navodili kako postati AMERIŠKI DRŽAVLJAN.
Poleg vprašanj, ki jih navadno sodniki stavijo pri izpitu za državljanstvo, vsebuje knjižica še v II. delu nekaj važnih letnic iz zgodovine Zedinjenih držav, v III. delu pa poslovnem RAZNO, pa Proglas neodvisnosti, Ustavo Zedinjenih držav, Lincolnov govor v Gettysburgu, Predsedniški edinjih držav in Poddine države.

Cena knjižici je samo 50 centov + poštnino vred.

Naročila sprejema:

Knjigarna Proletarca
CHICAGO 23, ILL.
CHICAGO, ILL.

POSLUŠAJTE

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicago od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGES, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchant.

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO 23, ILL.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON
3724 West 26th Street
Tel. Crawford 2212

OFFICE HOURS:

1:30 to 4 P. M.
(Except Wed. and Sun.)
6:30 to 8:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)

Res. 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD
Tel. 20-361

424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWDALE AVENUE
CHICAGO, 23, ILLINOIS

Catalog of English Books

Outstanding Books Well Worth Adding to Your Permanent Library.

Never forget that through reading well selected books you continue your education from where it ended with the last day of school.

Reading broadens your outlook upon life, and enlarges your scope of knowledge. Don't neglect this important part of your life.

American Outpost. By Upton Sinclair. A book of reminiscences. (cloth)	1.50
American Communism. (James O'neal.) A history of the origin and development of the American Communist movement. (cloth)	1.25
America's Way Out. (Norman Thomas.) A program for Democracy. (Cloth)	2.00
Anarchism and Socialism. (G. Plechanoff). (cloth)	.60
Ancient Society. (Lewis H. Morgan.) Researches in the lives of human progress from Savagery through Barbarism to Civilization. cloth	1.15
Brass Check. By Upton Sinclair. A study of American journalism. (cloth)	1.00
Between Two Worlds. A New Novel by Upton Sinclair. 859 pages. (cloth)	2.50
Cradle of Life. The story of one man's beginning. A Novel by Louis Adamic. (cloth)	2.50
Cry for Justice. An anthology of the literature of social protest. By Upton Sinclair (cloth)	1.50
"Debs, His Authorized Life and Letters." (David Karsner). (cloth)	.75
Debs and the War. His Canton Speech, his trial and imprisonment	.25
English - Slovene Reader. By Dr. F. J. Kern. (cloth)	2.00
End of the World. (Dr. M. Wilhelm Boelsche). (cloth)	.60
Evolution of Property from Savagery to Civilization. by Paul Lafargue. (cloth)	.60
Ethics and the Materialist Conception of History. By Karl Kautsky. (cloth)	.60
From Many Lands. By Louis Adamic. One of the greatest stories under the sun, the story of the coming and the meeting of scores of different peoples, in so brief a period, on the vast and beautiful American continent. (cloth)	3.50
Grandsons. The Story of a man's love for his country and his search for the American Ideal. A Novel by Louis Adamic. (cloth)	2.50
Goslings. A study of the American schools. By Upton Sinclair. (cloth)	1.50
Hundred Per Cent. By Upton Sinclair. A story of a patriot. (cloth)	1.50
Jimmie Higgins. By Upton Sinclair. A novel of the World War 1914-18. (cloth)	1.50
Jungle. A novel of the Chicago Stockyard. by Upton Sinclair. (cloth)	1.50
Karl Marx Biographical Memoirs by Wilhelm Liebknecht. (cloth)	.60
King Coal. A novel dealing with the strike of Colorado Coal Miners. 1913-14. By Upton Sinclair. (cloth)	1.50
Laughing in the Jungle. By Louis Adamic. (cloth)	3.00
Law of Biogenesis. By J. Howard Moore. (cloth)	.60
Life and Death. A Study in Biology. By Dr. E. Teichmann. (cloth)	.60
Mammontart. An essay in economic interpretation. By Upton Sinclair. (cloth)	2.00
Money Changers. By Upton Sinclair. A novel of Wall	

ORDER FROM
PROLETAREC

2301 So. Lawndale Ave.,
Chicago 23, Illinois.

PIPESTEM VISION

There are some unfortunate people who are afflicted with optical defects that results in what is called "pipestem vision." They can see only what lies straight in front of them. They cannot get a broad picture of what is going on about them.

Likewise, there are people who have a mental affliction that produces the same results.

The latter folks are those who saw the depression that began in 1929—and nothing else. Today they see the war—and nothing else. They cannot see both the depression and the war at the same time because by this time the depression has passed along the film of history and is off to one side. And, therefore, these people just can't get a good idea of what life itself is like.

If they could see 1929 and 1943 at the same time they'd know that the private-profit system is a queer and contradictory thing. They'd see that, under capitalism, people are poor when there is too much of the stuff that people need and rich when there is too little. They'd see that misfortune brings prosperity and good luck brings poverty.

The depression of 1929 came because there was an abundance of almost everything—especially of workers to produce the necessities of life. The people were hungry and insecure. But now, when goods are scarce, when industries are producing for destruction instead of for use, when there is a lack of men and women to do skilled labor, few people feel insecure.

We can't understand the world we live in when we see only one thing at a time. We don't know that both the 1929 slump and this very war in which we are risking civilization are parts of the economy that produces for the sale instead of for use and for the profit of a few owners. Nor can we see that autocratic controls are the next picture to appear as the film of capitalism unrolls before our eyes.

People with "pipestem" eyes can be helped with proper glasses. So can people with pipestem minds if they look through Socialist lenses.—Reading Labor Advocate.

First of Russian Trials Of War Criminals...

Three Germans and one Russian, who confessed to the commission of atrocities during their trial at Kharkov, were hanged there in the market place with 50,000 people applauding. This is the first of trials of war criminals. The defense counsel pleaded for imprisonment rather than execution on the ground that the Germans were victims of the Nazi system, carrying out orders from Hitler, Himmler, and Goering.

The Nazis have already threatened reprisals, not only against Russian prisoners of war, but against American and English prisoners too.

Russia has thus far refused to participate in the sessions of the United Nations Commission for Investigation of War Crimes, demanding representation for each of the sixteen republics of which the Union of Socialist Soviet Republics is made up, just as the British Empire has a representative for each of its dominions, Canada, Australia, India, and the United Kingdom. This demand has been rejected, because it would give the USSR as many votes as the USA and Britain combined. Also, it would raise the question of recognition of Russia's acquisition of the Baltic States.—The New Leader.

WHAT THE BOYS DON'T THINK

What are American boys, from farm and factory and office, fighting for? Does the familiar and cynical answer, "I'll settle for a piece of apple pie," represent the typical viewpoint or are our soldiers conscious of a need for a world federation of free democratic nations cooperating to ensure peaceful progress?

Is the fact that veterans of World War II will be a powerful political force the explanation of the failure of the Army to provide a stimulating, progressive education that will translate the vague principles of the Atlantic Charter into living, concrete terms which have significance for the common soldier?

Theresa Wolfson says we have failed to present our war aims to the Army and Navy in terms that will arouse enthusiasm; that there is not enough honest discussion of current events and political issues in the armed forces. Britain's system of education in the army is superior to ours. Our education of soldiers is formal, stultified, and conservative — because the brass hats fear to encourage thinking. "He thinks too much—such men are dangerous," seems to be the attitude of the bureaucrats in charge of army educational programs.

Theresa Wolfson is Professor of Economics at Brooklyn College and an authority on the labor movement.—From the New Leader.

And Who Wouldn't?

The soldier on patrol at a North African desert oasis strolled beneath the broiling tropical sun. He saw a camel walking toward him. The camel was foaming furiously at the mouth. The soldier ran to the corporal of the guard and cried out to him in great excitement:

"There is a mad camel walking out there!"

"What do you mean?" asked the corporal.

"Mad camel," repeated the soldier, "like mad dog."

The two men called the Arab who took care of the animals and he conducted an investigation. What he eventually found out was this:

The camel had broken into a crate of newly arrived soap, consumed about a dozen pieces, and then rushed to the oasis for a drink. The animal foamed continuously for a week.

'MOW' CALLS FOR FREE AFRICA

Mussolini has disappeared, but fascism under Badoglio and the House of Savoy remains, and despite the surrender of Italy to the United Nations, the people of the world could not be deceived as to the imperialistic designs of the present Italian political setup.

Every Negro and lover of liberty throughout the world should demand that:

1. The territories which formerly composed the Italian-African Empire, be not returned to Italy.
2. That these territories be not transferred to any other imperialistic power.
3. That the principle of self-determination be applied to these territories.
4. That complete independence be restored to Ethiopia.

These should be the minimum demands of the peoples of color and the civilized Christian peoples of the world, stated A. Philip Randolph, National Director of the March On Washington Movement.

NEW HOPE FOR A "GHOST" CAMP

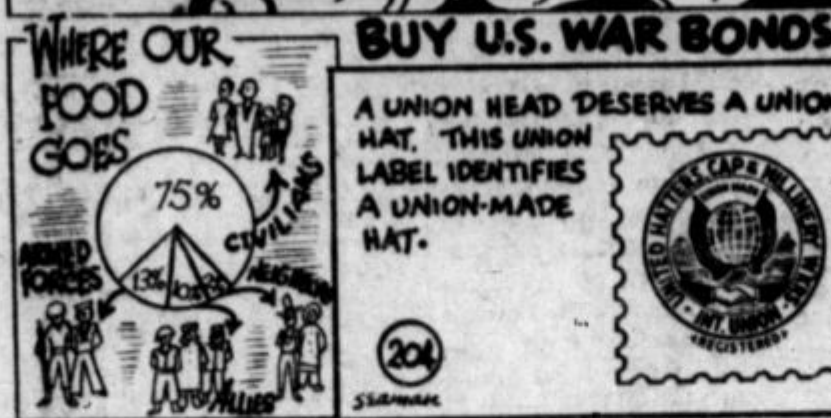
Seventy years ago, Leadville was one of the glamorous precious-metal mining camps of the intermountain West. Its population exceeded that of Denver, the capital of Colorado. The streets were lined with saloons, gambling houses and dance halls. Prospectors, who had little more than a donkey and a pick, became millionaires almost overnight.

Then the tide turned, and Leadville withered until only a few hundred lived in the "ghost town." For a while, in prohibition days, it was known as the "bootleggers' delight"—a safe place to operate illicit stills.

The war brought new life to Leadville, and now the Federal government proposes to build tunnels which will drain the flooded mines and make possible the production of zinc, lead, manganese, as well as gold and silver, and perhaps add \$200,000,000 to the nation's wealth.—Labor.

Loss of man-hours per worker, due to industrial disputes, is only one day lost in four years. Labor's enemies will not print this fact, but the fact that you buy Union Label goods hurts them a darn sight worse.

THE MARCH OF LABOR

What's the Italian Policy?

Allied judgement as to how much democracy is safe in Italy may have reached another turning point. Public gatherings recently have been banned, but a large mass meeting, in which the participants called for the abdication of the King, was held recently with Allied permission. Two days earlier this meeting had been specifically forbidden by the Allied Military Government. The Italian Committee of National Liberation, representing some six pro-democratic political parties, from mildly liberal to the communist left, vigorously protested and won a reversal.

The political parties promised to maintain order—and did so. Demands for Victor's abdication were vociferous but there were no disorders. It may thus be more difficult to turn down future mass meetings on the contention that they might destroy order and impair military security. Hence the Naples affair is bad news for the King, Badoglio and the "Blue" party of aristocrats and army officers. They have worked hard, during the period of "suppression" of politics, to propagandize politically for the King. They realize that the only way they can succeed in their own campaign is to keep democrats cowed and quiet. If there are enough mass meetings, the King will have to step aside and, by doing so, clear the way for a liberal government.

The aid the Allies have given to the royal party is incompatible with the Moscow pact which promised democracy for Italy. The Badoglio-Emanuele government, reactionary and weak, stands only by reason of Allied props. If "law and order" in Italy depended on it, we would have chaos there today. The Allies would remove the props and permit the formation of a democratic coalition regime at once.—The Chicago Sun.

CLASS DOMINATION REMAINS BASIS OF POST-WAR PLANS

Decisions of Leaders Offers No
Change From Labor Exploitation
By SCOTT NEARING

United Nations policy was decided at Casablanca and Quebec by two men—Prime Minister Churchill and President Roosevelt. Generalissimo Chiang Kai-shek joined the Cairo discussions. At Teheran Marshal Stalin participated. These four leaders, representing the four wealthiest and most powerful among the United Nations, seem to have reached several important decisions concerning the postwar world:

1. The Japanese empire is to be shorn of all territory taken by "greed and violence," from the days of the Sino-Japanese war (1894-95) down to the occupation of the Philippines, Indo China, Malaya, Burma and Indonesia (1941-42). Korea, which under Chinese suzerainty enjoyed semi-independence, is to be made a sovereign nation. The properties wrested from Japan are to be returned to the nations and empires that controlled them at the time of their seizure by Japan.

2. European nations occupied by the Nazi will again become sovereign states. Germany is to be the strong neutralized buffer state of central Europe. Soviet diplomacy has consistently called for a strong Germany. Anglo-American insistence upon unconditional surrender is in no way incompatible with such a demand.

3. A world federation of sovereign nations is to be established around the United Nations as a nucleus. Peace-loving, democratic nations, both large and small, may qualify as members.

These decisions, if carried out, will leave the U. S. supreme in the Americas. The British empire will be restored to its pre-war magnitude. China, greatly increased in

size, will be launched on a career of nationhood. The Soviet Union will be the strongest economic and political unit on the Eur-Asian land mass. Furthermore, its frontiers will be protected by Germany on the west and China on the east.

Since the nation members of the proposed world federation will retain their sovereignty and their prewar dimensions, the world market will be divided roughly as it was before the war, with the shores of Germany, Japan and Italy somewhat smaller and those of Britain and the U. S. considerably larger. The struggle for resources, shipping and trade will therefore continue in the post-war world under the guidance of groupings and alliances that will constitute the new balance of power.

International cartels will play a somewhat larger part in directing postwar economy and policy than they did after World War I, but the title role in the world power struggle will be held by international freebooting, masquerading as free enterprise. Outside of the Soviet areas, the entire super-structure of postwar economy will rest upon a social system in which owners will continue to say to workers: "You work and earn bread and we'll eat it."

This outline of the postwar world is clearly envisioned in the communiqués from Casablanca, Quebec, Cairo and Teheran. It will be modified only in so far as the masses of mankind throw off the yoke of imperialism, monopoly, exploitation and poverty in the midst of potential plenty.

DON'T MISS A SINGLE ISSUE

Subscribers are notified when their subscriptions are about to expire. That you may not miss a single issue, send in your renewal promptly. Everything will be done at this end to see there's no interruption in service.

ANACONDA TRIAL REVEALS FRAUD...

Evidence that the Anaconda Wire & Cable Corp. at Pawtucket sold quantities of defective wire to the U. S. Army and its Allies was produced in court during a two-weeks trial in Providence, R. I. Poor wire and cable marked defective by U. S. inspectors was later tagged O. K. and shipped to the armed forces, to be used for signaling at the front.

Many employees testified about a carefully laid plot to fool Government inspectors. The prosecution has introduced confessions by three company officials, including a former chief engineer, Robert L. Wright.

Some of the wire reached the front before its defects were discovered. The indictment charges that the Anaconda Corp., which was fined \$31,000 for similar fraudulent practices at its Marion, Ind., plant, defrauded the Government of more than \$1 million and obstructed the war by manufacturing defective wire.

The officials knew that the Pawtucket plant was not equipped to satisfy Government specifications, but went ahead and accepted the profitable contracts, plotting to get the wire past inspectors by elaborate technical trickery.—The New Leader.

HERRIDGE TRIES TO SCARE CANADA

W. D. Herridge, once Canadian minister to Washington, is calling on Canadians "to produce a plan for the regeneration of democracy." If such a plan is not forthcoming, he predicts the "imperialistic" United States will absorb her northern neighbor.

We do not know much about Mr. Herridge's ideas concerning the "regeneration of democracy," but we do know something about the way the people of the United States feel about the Dominion of Canada. Not one American in 10,000 has the slightest idea of absorbing the Dominion. We question if any member of Congress would dare place such a proposal before his constituents—that is, if he desired to be re-elected.

It is unfortunate Mr. Herridge indulges these "scare" talks, and we hope the people of Canada realize he does not accurately present American sentiment.—Labor.

THE WORLD ISN'T EASY

This thing of fetching peace, liberty and equality to all the world is not as simple as some people imagine.

Iran, or Persia, is a good example. It's a three-cornered fight. The British would like to control the entire nation. Our oil moguls think they have a right to claim a part of the immensely rich oil deposits, and the Russians have taken over a large slice of the country and show no disposition to surrender an inch.

While British and American soldiers are fighting shoulder to shoulder for the "Four Freedoms," British and American oil men are glaring at each other and appealing to their home governments for backing—and getting it.

When the peace conference opens, these conflicting interests will be well represented. They may finally agree to divide the loot, but that won't dispose of the Russians. They will hang on to what they have in Persia and probably demand more.

What's happening in Persia is happening in a dozen other countries. Bitter clashes between great business have caused most of the wars of the last 150 years, and today they constitute the greatest threat to the future peace of the world.—Labor.

NAM CONVENTION GEMS

NEW YORK. — Excerpts from speeches at the recent National Association of Manufacturers convention:

NAM Vice-President Weisenburger: "We all want the age of the common man, but we don't want him to age too fast or get too common."

Pres. H. W. Prentiss of Armstrong Cork Co.: "The best friends businessmen have today is congress."

No important questions settle themselves; when we dodge them, the unsettled problems only become potential entry points for new infections.

Animals feed, man eats. Only the man of intellect and judgment knows how to eat.—Savarin.

Nationalistic Russia

News, that the Russians have discarded "The International" as their anthem should neither surprise nor discourage people who understand human reactions and hope for an ordered world economy.

That the Russians are placing first emphasis upon nationalism has been apparent for a long while. It is a trend that became an issue when Lenin died and Stalin came to power. It was manifested in the ostracism and hounding of Leon Trotsky, apostle of internationalism. Inevitably, it has been firmly established by a war in which Russians were given conclusive proof that they must work out their own salvation.

In ceasing to sing "The International" and substituting a nationalistic anthem the Russian rulers are putting facts before ideals.

There is another comment that should be made on this matter: It's this:

There is none more conservative than the successful rebel. We have an example in this fact in the bigotry of our own founding fathers who, having braved the elements and suffered hardship to establish their own freedom of worship in America, hounded and persecuted whoever exercised the right to freedom of dissent. The Russian leaders have now risen to power. They are satisfied. The status quo means much to them. Russia, not the workers of the world, is what is now important.

Who should now blame Russia? Did not the workers of capitalist nations go down the line with capitalism until they again found themselves in another bloody war? Do not the workers of America still accept the reservations against post-war cooperation with Russia that American exploiters make?

But there is another side to the story. It's this:

Never before has internationalism been so close, so real and so necessary as it is today. Distances have been eradicated by science and interests have been amalgamated by war. Lend-lease is only one concrete fact to prove that there no longer is such a thing as a purely national economy.

Nothing that Russia or any other nation may say or do can possibly alter the necessity for an international arrangement when the present war ends. There will be an international party. It may not be the human race. But it will be either that or a league of exploiters who will partition and use the world to further their own ends.

The future will be international democracy... Or international serfdom.—Reading Labor Advocate.

N. A. M. Steals Townsend Tax Plan

Did any ever expect to live long enough to see the National Association of Manufacturers purloin Dr. Townsend's ideas on taxation? Probably not, but that is what happened at the N. A. M. convention in New York the other day.

The question before the gathering was, "How can Uncle Sam pay the enormous debt which will confront him after the war?" J. Cheever Cowdin, a high-priced "authority" selected to express the views of the N. A. M., declared that, in order to get along, our country would have to have an annual budget of about \$22,000,000,000. He proposed "a 1 per cent tax on all transactions" to raise \$9,000,000,000 of that enormous sum.

When he first brought forth his old-age pension program, Dr. Townsend advocated just such a "transaction tax." Of course, all the metropolitan newspapers ridiculed him. Later on the doctor modified his proposal somewhat.

The papers are not ridiculing Cowdin. They never question a scheme put out by a spokesman for Big Business, so we frequently find these editorial pundits advocating today what they condemned yesterday.—Labor.

DON'T PAY TAXES, BUT POCKET SLUM RENTS

While real estate owners and realtors and their lobbyists are moving heaven and earth in Washington to defeat any large-scale public building program after the war, some interesting facts have developed concerning the miserable slums which disgrace the nation's capital.

The District of Columbia assessor admits that on scores of these shacks no tax has been paid for 20 years, and yet the owners continue to collect exorbitant rentals from the unfortunates who are compelled to occupy them.

Of course, that means that the taxpayers who do not own slum property are forced to provide fire and police protection and other public facilities for the slum areas, while those who own the slums do nothing but pocket the rents.

The alibi offered by Washington authorities is that they have been unable to dispose of slum properties at tax sales. This sounds mighty "fishy." The least the city should do is to take over the properties and collect the rents.

In other cities, the owners of slums pay some taxes, but in no case with which we are familiar are these taxes sufficient to meet the slums' just share of the cost of municipal government. Thus, for financial reasons, as well as for many, many more reasons, slums should be wiped out. The real

estate lobby is determined that shall not happen. It won't happen unless the people get busy with their Congressmen.—Labor.

"TEXT BOOK TRUST" IN TROUBLE AGAIN

Down in Oklahoma a grand jury has unearthed an ancient graft, and eight prominent citizens, including the state superintendent of public instruction, the president of Oklahoma A. and M. College, and a former speaker of the state House of Representatives, have been indicted.

The accused are said to have accepted large bribes from companies which print text books for the schools of the state. The same thing has been happened in any number of states for any number of years. The "text book trust" has not only corrupted public officials, but the books it turns out are generally low grade.

The Province of Ontario, in Canada, prints its own text books, saves a lot of money and unquestionably produces text books of greater value to its students. That's the only effective way to deal with the "trust."—Labor.

WISE AN' OTHERWISE

Wit—I could go for a girl who can take a joke.
Nit—That's the only kind you'll ever get!

Beware of the fury of a patient man.—Dryden.

ADAMIC'S NEW BOOK

MY NATIVE LAND

Based upon the author's exclusive material, this incredible story of YUGOSLAVIA — the country of the Croats, the Serbians and the Slovenians — and her heroic struggle holds a significant lesson for the democracies.

Order Your Copy Now

\$3.75 a copy

PROLETAREC BOOK SHOP

2301 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.